

SKLEP KOMISIJE**z dne 3. julija 2014****o državni pomoči SA.33927 (12/C) (ex 11/NN), ki jo izvaja Belgija
Jamstvena shema, ki štiti deleže posameznih članov finančnih zadrug***(notificirano pod dokumentarno številko C(2014)1021)***(Besedili v nizozemskem in francoskem jeziku sta edini verodostojni)****(Besedilo velja za EGP)**

(2014/686/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 108(2) PDEU,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi določbami ⁽¹⁾, in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

- (1) Belgija je z dopisom z dne 7. novembra 2011 Komisijo obvestila, da je vzpostavila jamstveno shemo (v nadaljnjem besedilu: zadržna jamstvena shema ali ukrep) za zaščito deležev posameznih delničarjev priznanih zadrug, ki so pod bonitetnim nadzorom Nacionalne banke Belgije (v nadaljnjem besedilu: NBB) ali so vložile vsaj polovico svojih sredstev v institucije, ki so pod takim nadzorom (v nadaljnjem besedilu: finančne zadruge).
- (2) Komisija je v dopisu z dne 6. decembra 2011 Belgijo opozorila, da bi ukrep lahko pomenil nezakonito državno pomoč ⁽²⁾, in jo pozvala, naj se vzdrži nadaljnjega izvajanja ukrepa. Komisija je Belgijo pozvala, naj predloži pripombe o njenih predhodnih ugotovitvah, in Belgija jih je predložila z dopisom z dne 22. decembra 2011.
- (3) Komisija je s sklepom z dne 3. aprila 2012 (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka) Belgijo obvestila, da je začela postopek iz člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba) v zvezi z navedenim ukrepom, in jo v skladu s členom 11(1) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije ⁽³⁾ pozvala, naj začasno odloži izvajanje ukrepa, dokler Komisija ne odloči o njegovi združljivosti s skupnim trgom. Komisija je od Belgije zahtevala, naj nemudoma preneha izvajati vse ukrepe, ki bi pomenili nadaljnje izvajanje zadržne jamstvene sheme, in se vzdrži kakršnih koli plačil v okviru ukrepa. Sklep Komisije o začetku postopka, s katerim je Komisija tudi povabila zainteresirane strani, naj predložijo pripombe o ukrepu, je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽⁴⁾.
- (4) Belgija je z dopisoma z dne 24. aprila 2012 in 31. maja 2012 zaprosila za podaljšanje roka za odgovor na sklep o začetku postopka, čemur Komisija ni nasprotovala. Belgija je z dopisom z dne 18. junija 2012 poslala pripombe na sklep o začetku postopka, h katerim je med drugim priložila pismo guvernerja NBB ministru za finance z dne 7. oktobra 2011.

⁽¹⁾ UL C 213, 19.7.2012, str. 64.

⁽²⁾ Belgijski Državni svet je prav tako opozoril, da bi lahko imel ukrep značaj državne pomoči. Glej Avis du Conseil d'Etat N°46.131/2 z dne 4. marca 2009.

⁽³⁾ ULL 83, 27.3.1999, str. 1.

⁽⁴⁾ Glej opombo 1.

- (5) 17. avgusta 2012 je pripombe na sklep o začetku postopka predložila tudi skupina Arco (v nadaljnjem besedilu: ARCO⁽⁵⁾). Komisija je 29. avgusta 2012 te pripombe posredovala Belgiji in s tem državi članici dala priložnost, da predloži odgovore na pripombe skupine ARCO. Vendar je Belgija 16. oktobra 2012 navedla, da te priložnosti ne bo izkoristila.
- (6) Belgija je na naknadna vprašanja o ukrepu, ki jih je Komisija predložila 17. septembra 2012 in 24. julija 2013, odgovorila 5. decembra 2012 in 20. septembra 2013.

2. DEJANSKO STANJE

2.1 Izvor priglašenega ukrepa

- (7) Vzpostavitev združne jamstvene sheme je bila povezana z ukrepi za reševanje iz drugega primera državne pomoči.
- (8) Skupina Dexia je 30. septembra 2008 napovedala povečanje kapitala v višini 6,4 milijarde EUR, ki so ga zagotovili njeni obstoječi delničarji (vključno z ARCO) ter belgijski, francoski in luksemburški organi. Leta 2008, ko je bila Dexii dodeljena državna pomoč, je takratni belgijski minister za finance pred posebno komisijo belgijskega parlamenta, ki je preiskovala razpustitev skupine Dexia (v nadaljnjem besedilu: komisija za Dexio), pojasnil, da je bila politična odločitev za vzpostavitev združne jamstvene sheme sprejeta že septembra in oktobra 2008 po prejemu zahtev za ukrepanje v korist ARCO. Pojasnil je, da je morala vlada, da bi dosegla sporazum o Dexii, hkrati sprejeti odločitev glede družb ARCO in Ethias⁽⁶⁾. Iz izjav sedanjega belgijskega ministra za finance je prav tako razvidno, da je bila zaveza sprejeta leta 2008 za zagotovitev, da bo družba ARCO sodelovala pri reševanju Dexie⁽⁷⁾.
- (i) *Sporočila v medijih*
- (9) Belgijska vlada je 10. oktobra 2008 v sporočilu za javnost, ki so ga objavile službe Ministrstva za finance, sporočila, da se je odločila, da bo:

— povečala kritje v obstoječem sistemu zajamčenih vlog za kreditne institucije z 20 000 EUR na 100 000 EUR,

⁽⁵⁾ Skupina ARCO je podrobneje opisana v uvodnih izjavah od 38 do 44.

⁽⁶⁾ Glej (http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/comm/dexia/N031_20120125reynders.pdf) – Zapisnik zasedanja komisije za Dexio, zaslisanje 25. januarja 2012 z ministrom Reyndersom, str. 7 in 32; navedeni zapisnik se glasi: „... leta 2008 je skupina članov vlade skupaj pozvala državo, naj posreduje v družbah Arco in Ethias. Glede na prisotnost krize se je vlada 10. oktobra 2008 in 21. januarja 2009 zavezala zaščiti vplačani kapital posameznih delničarjev v finančnih zadrugah... s politično odločitvijo, na neki točki sem zato ugotovil, da niti tedanji predsednik vlade niti jaz sam ne morem doseči dogovora z našimi sogovorniki [pro memoria: drugi dve zadevni državi članici v zadevi Dexia sta bili Francija in Luksemburg] in vodstvom družbe Dexia, če se hkrati ne bi sprejele nobene odločitve o družbah Arco in Ethias... Zato smo to zavezo sprejeli do posameznih delničarjev v finančnih zadrugah... Zakaj v treh fazah in po veliko časa? Ker smo morali to politično soglasje najprej prenesti v pravni instrument.“ („...en 2008, des membres du gouvernement sont intervenus en Conseil restreint afin de demander à l'Etat d'intervenir pour Ethias et pour ARCO. Compte tenu de la situation de crise dans laquelle on était, le gouvernement s'est engagé le 10 octobre 2008 et le 21 janvier 2009 à protéger la part de capital des coopérateurs personnes physiques dans des sociétés coopératives [...] dans une décision politique, j'ai donc bien compris à un moment donné que je ne pourrais pas – et le premier ministre aussi à l'époque – boucler l'accord avec nos collègues [pro memoria: Francija in Luksemburg] sta bili drugi dve zadevni državi članici v zadevi Dexia) et avec la direction de Dexia – si en même temps, il ny avait pas des décisions prises sur Ethias et sur ARCO. [...] Donc, pour les coopérateurs des coopératives, nous avons pris cet engagement [...]. Alors pourquoi en trois étapes et pourquoi avec pas mal de temps? Parce qu'il a d'abord fallu faire en sorte que cet accord politique puisse se traduire dans un texte“.

⁽⁷⁾ V članku, ki je bil 15. maja 2014 objavljen v reviji Trends in je na voljo tudi na njeni spletni strani, je citirana naslednja izjava ministra: „med prvo krizo Dexie smo konec septembra 2008 pozvali družbe Holding Communal, ARCO in Ethias k sodelovanju pri povečanju kapitala, za katerega niso imele denarja. Delničarji družb ARCO in Ethias so potrebovali jamstvo, sicer bi dvignili svoje prihranke. To bi povzročilo stečaj družbe ARCO. Jamstvo je treba obravnavati glede na takratne okoliščine: ARCO, Ethias in Holding Communal so morali sodelovati pri povečanju kapitala Dexie, ker ni bilo druge rešitve. To je bilo leta 2008 [...] Zvezna vlada je s petimi političnimi strankami zagotovila državno jamstvo. Tako varčevalci družbe ARCO niso dvignili svojega denarja, saj so menili: Še naprej moramo zagotavljati podpora, če pa bo šlo kaj narobe, imamo varnostno mrežo“. („Eind september 2008, bij de eerste Dexia-crisis, werd aan de Gemeentelijke Holding, Arco en Ethias gevraagd om deel te nemen aan een kapitaalverhoging waarvoor ze het geld niet hadden. De achterban van onder andere Arco en Ethias had waarborgen nodig, anders zouden ze hun spaargeld weghalen. Dat had het faillissement van Arco betekend. Die waarborg heeft dus veel te maken met de context van dat moment. Arco, Ethias en de Gemeentelijke Holding waren verplicht om mee te gaan in de kapitaalverhoging van Dexia, omdat er geen andere oplossing was. Dat was 2008. [...] Op dat moment kende de federale wetgever — met vijf partijen — een overheidswaarborg toe. Het resultaat was dat de Arcospaarders hun geld lieten staan. Ze dachten: we moeten blijven steunen, en als het misloopt is er een vangnet“.)

— dala na voljo podoben sistem za druge finančne produkte (zlasti za produkte življenjskega zavarovanja „kategorije 21“⁽⁸⁾ in deleže v finančnih zadrugah)⁽⁹⁾.

- (10) Predsednik vlade in minister za finance sta 21. januarja 2009 v skupnem sporočilu za javnost potrdila zavezo prejšnje vlade⁽¹⁰⁾ glede uvedbe združne jamstvene sheme⁽¹¹⁾. Skupina ARCO je navedeno sporočilo belgijske vlade isti dan objavila na svoji spletni strani. Nasprotno so druge finančne zadruge izkazale odklonilno stališče do analogije med vlogami in delnicami v finančnih zadrugah, na kateri temelji združna jamstvena shema⁽¹²⁾.

(ii) *Zakonodajni postopek*

- (11) Belgijski parlament je 15. oktobra 2008 odobril zakon⁽¹³⁾, ki belgijski vladi omogoča, da sprejme ukrepe za ohranjanje finančne stabilnosti. Belgija je 14. novembra 2008⁽¹⁴⁾ objavila kraljevi odlok, s katerim je zvišala stopnjo kritja sistema zajamčenih vlog za kreditne institucije na 100 000 EUR in hkrati uvedla sistem jamstev za zavarovanja za produkte življenjskega zavarovanja „kategorije 21“. Odbor za finančno stabilnost je 29. oktobra 2008 podal pozitivno mnenje o osnutku navedenega kraljevega odloka⁽¹⁵⁾.
- (12) Belgija je 14. aprila 2009⁽¹⁶⁾ spremenila zakon z dne 15. oktobra 2008 in s tem vladi omogočila, da s kraljevim odlokom vzpostavi sistem jamstev za vplačani kapital posameznih delničarjev v finančnih zadrugah. Belgijski organi so s kraljevim odlokom z dne 10. oktobra 2011⁽¹⁷⁾ spremenili kraljevi odlok z dne 14. novembra 2008. Kraljevi odlok z dne 10. oktobra 2011 vsebuje dodatne podrobnosti o združni jamstveni shemi.
- (13) Guverner NBB je 7. oktobra 2011 napisal pismo takratnemu ministru za finance in v njem podal mnenje o (osnutku) kraljevem odloku z dne 10. oktobra 2011, kar je postopek, ki ga zahteva zakon o organizaciji NBB⁽¹⁸⁾. Guverner je navedel, da bi lahko vlada v primeru nenadne krize na finančnih trgih ali v primeru resne nevarnosti

⁽⁸⁾ Produkt življenjskega zavarovanja „kategorije 21“ je opredeljen v točki 21 priloge I h kraljevemu odloku o nadzoru zavarovalnic in se nanaša na zavarovalniške produkte, ki niso povezani z investicijskim skladom (v nasprotju s produkti življenjskega zavarovanja „kategorije 23“). Proizvodi „kategorije 21“ načeloma nudijo zagotovljen donos naložbe, ki ga je mogoče povečati s sodelovanjem v naložbenih rezultatih zavarovalnice.

⁽⁹⁾ Sporočilo za javnost vsebuje naslednji odstavek: „Vlada se je odločila za razširitev zaščite, ki jo zagotavlja ta sklad na druge institucije v finančnem sektorju (zlasti zavarovalniške družbe in priznane zadruge), ki zahtevajo tako zaščito za depozitom podobne produkte, kot je na primer produkt življenjskega zavarovanja, imenovan „kategorija 21“. „Nekateri organi so že izrazili interes.“ („Le gouvernement a décidé d'étendre la protection donnée par ce fonds à autres institutions du secteur financier (notamment des compagnies d'assurances ou des coopératives agréées) qui en feraient la demande pour des produits assimilables à des dépôts bancaires comme par exemple certains produits faisant partie de la branche 21. Certains organismes ont déjà fait part de leur intérêt“).

⁽¹⁰⁾ Prejšnja vlada je odstopila 18. decembra 2008 in nova vlada je 30. decembra 2008 začela svoj mandat.

⁽¹¹⁾ V navedenem sporočilu za javnost je belgijska vlada ponovila svojo zavezo, da bo uvedla združno jamstveno shemo: „Vlada potrjuje zaveze, ki jih je sprejela prejšnja vlada, da bo delničarjem priznanih zadrug ponudila jamstveno shemo.“ („Le gouvernement confirme l'engagement pris par le gouvernement précédent d'offrir un régime de garantie aux associés des sociétés coopératives agréées“). Sporočilo za javnost je vsebovalo tudi tehnične podrobnosti o združni jamstveni shemi.

⁽¹²⁾ Družba ArgenCo je v svojem prospektu o delnicah zadruge z dne 5. oktobra 2010 (stran 4) pojasnila: „delnic zadruge ni mogoče šteti za dolžniške instrumente, ki jih je izdala kreditna institucija, ali za vloge. Zato te delnice niso zajete v nobenem sistemu zajamčenih vlog“. Zadruga Lanbokas/Agricasse je na šesti strani svojega prospekta z dne 15. maja 2009 navedla podobno sporočilo, in sicer je navedla, da bi morali kupci delnic zadrug upoštevati odsotnost zaščite sistema zajamčenih vlog.

⁽¹³⁾ Moniteur Belge, 17.10.2008, Ed. 2, N. 2008 – 3690 [2008/03425].

⁽¹⁴⁾ Moniteur Belge, 17.11.2008, Ed. 2, N. 2008 – 4088 [2008/03450].

⁽¹⁵⁾ Odbor za finančno stabilnost je sklenil, da je podaljšanje sistema zajamčenih vlog nujno za stabilnost belgijskega finančnega sistema, pri čemer navede svoje stališče, da „so predlagani ukrepi nujno potrebni za ohranitev stabilnosti belgijskega finančnega sistema, veljati pa morajo začeti čim prej“. (Le Comité de Stabilité Financière „estime que les mesures proposées sont effectivement indispensables afin de préserver la stabilité du système financier belge et doivent pouvoir entrer en vigueur dans les plus brefs délais“.)

⁽¹⁶⁾ Moniteur Belge, 21.4.2009, Ed. 1, N. 2009 1426 [2009/03147].

⁽¹⁷⁾ Moniteur Belge, 12.10.2011, Ed. 2, N. 2011 2682 [2011/205241].

⁽¹⁸⁾ Po uvedbi združne jamstvene sheme je bil zakon o organizaciji NBB ustrezno spremenjen in dodan mu je bil člen 36/24 (http://www.nbb.be/doc/ts/Enterprise/juridisch/F/loi_organique.pdf).

sistemske krize zakonito sprejela kraljevi odlok o združni jamstveni shemi. Guverner je zaključil, da navedene okoliščine očitno obstajajo in da bi združna jamstvena shema prispevala k omejitvi učinkov take krize ⁽¹⁹⁾. Vendar se je v pismu hkrati izrecno vzdržal zavzetja stališča glede vprašanja, ali so posamezne delnice finančnih združenj v bistvu vloge ⁽²⁰⁾. V pismu je poleg tega navedel, da bi ukrep lahko sprožil vprašanja v zvezi z državno pomočjo ⁽²¹⁾ in izrazil pomisleke, da bi neobvezni značaj združne jamstvene sheme lahko povzročil težave glede „napačne izbire“ ⁽²²⁾.

- (14) 13. oktobra 2011 so tri zadrage v skupini ARCO (ARCOFIN, ARCOPAR in ARCOPLUS) vložile vlogo za sodelovanje v združni jamstveni shemi. Belgijska vlada je s kraljevim odlokom z dne 7. novembra 2011 ⁽²³⁾ ugodila njihovi prošnji. Skupina ARCO je v okviru vložitve vloge plačala pristojbine v skupnem znesku 2,05 milijona EUR ⁽²⁴⁾.
- (15) Skupščine družb ARCOFIN, ARCOPAR in ARCOPLUS so 8. decembra 2011 odobrile predloge svojih izvršilnih odborov za začetek likvidacijskega postopka.

2.2 Direktiva 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog

- (16) Člen 3 Direktive 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog ⁽²⁵⁾ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o sistemih zajamčenih vlog) vsako državo članico zavezuje, da:

„[...] na svojem ozemlju zagotovi ustanovitev in uradno priznanje enega ali več sistemov zajamčenih vlog. Razen v [nekaterih] primerih [...] lahko kreditna institucija ⁽²⁶⁾, pooblaščen v tisti državi članici [...], prevzema vloge ⁽²⁷⁾ le, če je članica takšnega sistema“.

- (17) Belgija je leta 1998 direktivo o sistemih zajamčenih vlog prenesla v nacionalno zakonodajo in ustanovila sistem zajamčenih vlog za kritje celotnih vlog posameznega vlagatelja v primeru nerazpoložljivosti. Zagotavljanje belgijskega jamstva za vloge je bilo naloženo skladu zajamčenih vlog. Belgija je nato s kraljevim odlokom z dne 14. novembra 2008 ustanovila „posebni zaščitni sklad“, ki zagotavlja kritje za poznejše pobude Belgije ⁽²⁸⁾.

⁽¹⁹⁾ „Za sedanje razmere se zdi, da so v skladu s temi pogoji, saj zaradi državne dolžniške krize, motenj na finančnih trgih in slabega delovanja medbančnih trgov naše gospodarstvo ogroža resna sistemska kriza. Državno jamstvo za kritje posameznih deležev nekaterih priznanih združenj bi tako omogočilo, da se posledice takšne krize omejijo.“ („Les circonstances actuelles nous semblent répondre à ces conditions, en ce que la crise des dettes souveraines, les perturbations actuelles sur les marchés financiers et le dysfonctionnement des marchés interbancaires font peser sur notre économie un risque grave de cette crise systémique. A cet effet, une garantie d'Etat couvrant les parts des coopérateurs de certaines sociétés coopératives agréées permettrait de limiter les effets de cette crise.“)

⁽²⁰⁾ „Uradni razlog za ta ukrep temelji na analogiji med posameznimi deleži v nekaterih priznanih združenjih in bančnimi vlogami. Ker je to mnenje omejeno na osnutek kraljevega odloka, ni razloga, da bi na tem mestu morali proučiti navedeno analogijo.“ („Le législateur justifie cette disposition sur la base d'une assimilation des parts de coopérateurs de certaines sociétés coopératives à des dépôts bancaires. Le présent avis étant limité à l'avant-projet d'Arrêté royal, il n'examine pas l'assimilation pratiquée par le législateur.“)

⁽²¹⁾ „Na prvi pogled menimo, da ne bo enostavno prepričati Komisijo, da je ukrep, ki ga želi uveljaviti osnutek kraljevega odloka, odprt za vse primerljive akterje na trgu in zato ne sodi na področje uporabe pravil o državni pomoči.“ („Prima facie, il ne nous semble pas évident de convaincre à coup sûr la Commission de ce que la mesure que l'avant-projet d'Arrêté royal vise à exécuter s'adresse bien à tous les acteurs comparables du marché et ne relève donc pas du champ d'application des règles sur les Aides d'Etat.“)

⁽²²⁾ „Neobveznost sheme lahko privede do negativne selekcije, saj naj bi bile lahko samo zadrage, ki dejansko prispevajo v posebni zaščitni sklad, tiste z veliko izpostavljenostjo tveganju izgube.“ („Ce caractère facultatif donne lieu à un risque de sélection adverse par lequel seules les sociétés coopératives fortement exposées à des risques de perte contribueraient effectivement au Fonds Spécial de Protection“.)

⁽²³⁾ Moniteur Belge, 18.11.2011 Ed. 2, N. 2011 2974 [2011/03368].

⁽²⁴⁾ ARCOPAR je plačal 1 794 102 EUR, ARCOFIN 193 391 EUR in ARCOPLUS 63 265 EUR.

⁽²⁵⁾ UL L 135, 31.5.1994, str. 5.

⁽²⁶⁾ V členu 1(4) direktive o sistemih zajamčenih vlog je „kreditna institucija“ opredeljena kot „podjetje, ki se ukvarja s sprejemanjem vlog in drugih vračljivih sredstev od javnosti ter z odobravanjem kreditov za lastni račun“.

⁽²⁷⁾ V členu 1(1) direktive o sistemih zajamčenih vlog je „vloga“ opredeljena kot „kakršen koli pozitivni saldo, ki je posledica sredstev, ostalih na računu, ali začasnih stanj, ki so posledica običajnih bančnih transakcij in jih mora kreditna institucija vrniti po veljavnih pravnih in pogodbenih pogojih, ter kakršen koli dolg, evidentiran s potrdilom, ki ga je izdala kreditna institucija“.

⁽²⁸⁾ Depozitna transa v višini od 50 000 EUR do 100 000 EUR ter kritje do 100 000 EUR za produkte življenjskega zavarovanja kategorije 21 in posamezne deleže v finančnih združenjih.

- (18) Člen 7 direktive o sistemih zajamčenih vlog je v svoji prvotni obliki določal, da je treba za celotne vloge posameznega vlagatelja zagotoviti kritje do 20 000 EUR. Svet za ekonomske in finančne zadeve je na zasedanju 7. oktobra 2008 sklenil, da je treba takratno stopnjo kritja vlog, predvideno v direktivi o sistemih zajamčenih vlog, zvišati. Glede na njegovo sporočilo za javnost je sklenil, da:

„bodo vse države članice zagotovile varstvo zajamčenih vlog za posameznike v znesku najmanj 50 000 EUR za začetno obdobje najmanj enega leta, zavedajoč se, da se mnoge države članice odločajo za zvišanje minimalnega zajamčenega zneska na 100 000 EUR. Pozdravljamo namero Komisije, da bo takoj predložila ustrezni predlog za spodbujanje konvergence sistemov zajamčenih vlog“ ⁽²⁹⁾.

- (19) V zvezi s kritjem člen 2 direktive o sistemih zajamčenih vlog določa, da sistemi zajamčenih vlog ne smejo štiti kapitalskih instrumentov kreditnih institucij ⁽³⁰⁾.
- (20) Direktiva 2009/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o spremembah Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje kritja in rokov za izplačilo ⁽³¹⁾ je zvišala stopnjo kritja sistemov zajamčenih vlog (najprej na najmanj 50 000 EUR in nato načeloma na najmanj 100 000 EUR najpozneje do 31. decembra 2010).
- (21) Direktiva 97/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. marca 1997 o odškodninskih shemah za vlagatelje ⁽³²⁾ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o odškodninskih shemah za vlagatelje) predvideva odškodnino za vlagatelje, če investicijsko podjetje ni sposobno vrniti sredstev, ki pripadajo vlagatelju. Taka odškodnina je na voljo, če je bila v podjetju na primer zagrešena goljufija ali malomarnost ali če so v sistemih podjetja napake ali težave. Vendar odškodninske sheme za vlagatelje ne krijejo naložbenega tveganja (na primer, če je vlagatelj kupil delnice, katerih vrednost je nato padla).

2.3 Belgijski pravni okvir za zadrage

- (22) Belgijski zakon o družbah ⁽³³⁾ in zlasti členi od 350 do 436 zakona določajo pravni okvir za zadrage. Zakon določa, da morajo zadrage v svojih statutih določiti, ali so „družbe z omejeno odgovornostjo“ (tj. izgube delničarjev ne morejo presežati njihove kapitalске naložbe) ali „družbe z neomejeno odgovornostjo“ (tj. delničarji so osebno odgovorni za dolg družbe, zato lahko izgubijo več kot svojo kapitalsko naložbo).
- (23) Belgijski zakon o družbah (zlasti členi 362, 364, 366, 367 in 374) dovoljuje nekatere omejitve prenosljivosti delnic zadrug. Delnice zadrage se lahko prodajo drugim delničarjem zadrage, vendar lahko statut zadrage določa pogoje za tak prenos. Delnice se lahko na tretje osebe prenesejo le pod pogoji in le na osebe, določene v členu 366 belgijskega zakona o družbah.
- (24) Belgijski zakon o družbah (člen 367) določa tudi, da lahko delničarji iz zadrage izstopijo samo v prvih šestih mesecih poslovnega leta. Člen 374 belgijskega zakona o družbah določa, da je delničar, ki izstopi iz zadrage, upravičen do izplačila svojih delnic, katerih vrednost se izračuna na podlagi bilance stanja zadrage.
- (25) Belgijski zakon o družbah določa splošni okvir za zadrage, kraljevi odlok z dne 8. januarja 1962 ⁽³⁴⁾ pa merila za „priznane zadrage“ ⁽³⁵⁾. Konkretno priznana zadruga ne sme zavrniti novih ali izključiti obstoječih delničarjev iz spekulativnih razlogov, delnice zadrage zagotavljajo enake pravice, ne glede na njihovo vrednost, delničarji

⁽²⁹⁾ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ecofin/103250.pdf.

⁽³⁰⁾ Člen 2 direktive o sistemih zajamčenih vlog se glasi: „Naslednje vloge so izključene iz kakršnega koli vračila prek jamstvenih sistemov: ...

— vsi instrumenti, ki spadajo pod opredelitev ‚lastna sredstva‘ iz člena 2 Direktive Sveta 89/299/EGS z dne 17. aprila 1989 o lastnih sredstvih kreditnih institucij“.

⁽³¹⁾ UL L 68, 13.3.2009, str. 3.

⁽³²⁾ UL L 84, 26.3.1997, str. 22.

⁽³³⁾ Moniteur Belge, 6.8.1999, Ed. 2, N. 99–2630 [99/09646].

⁽³⁴⁾ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a.pl?language=nl&caller=list&cn=1962010830&la=n&fromt=ab=wet&sql=dt=koninklijk%20besluit&tri=dd+as+rank&rech=1&numero=1.

⁽³⁵⁾ Državni svet za zadrage, ustanovljen z zakonom z dne 20. julija 1955, igra pomembno vlogo v postopku priznanja zadrug.

zadruge imajo na skupščini delničarjev enake glasovalne pravice, skupščina mora imenovati člane upravnega odbora in nadzornega sveta, operativni dobiček zadruge (po odštetju vseh stroškov) se lahko razdeli med delničarje, vendar le sorazmerno z njihovimi transakcijami z zadrugo, in dividende, izplačane za delnice zadruge, ne smejo presegati odstotka, določenega z zakonodajnim odlokom.

- (26) Člen 21 belgijskega zakonika o davkih določa, da so obresti, plačane za delnice priznanih zadrug, do določenega zneska oproščene pri viru odtegnjenega davka ⁽³⁶⁾.

2.4 Opis ukrepa

- (27) Zadržna jamstvena shema krije vplačani kapital (in ne morebitnih kapitalskih dobičkov) posameznih delničarjev zadrug v višini do 100 000 EUR.
- (28) V nasprotju s sistemom zajamčenih vlog za kreditne institucije je članstvo v zadržni jamstveni shemi neobvezno.
- (29) Če hočejo finančne zadruge sodelovati v zadržni jamstveni shemi, morajo prošnjo predložiti ministru za finance. Svet ministrov v enem mesecu odloči, ali dovoli udeležbo finančne zadruge v zadržni jamstveni shemi ali ne, po potrebi pod pogoji. Ti pogoji lahko vključujejo:
- (a) obveznost rezervacije prihodnjih javnih ponudb institucionalnim delničarjem;
 - (b) zavezo vseh institucionalnih delničarjev, da ne bodo umaknili delnic ali denarja, vplačanega v zadrugo, in da ne bodo izstopili iz zadruge, razen s prenosom delnic, ter
 - (c) omejitev obresti, plačanih delničarjem, na največ 4,5 % na leto.
- (30) Ko se finančna zadruga vključi v jamstveno shemo, mora v njej sodelovati vsaj eno leto. Po koncu navedenega obdobja lahko zadruga prekine svoje sodelovanje s trimesečnim odpovednim rokom. V tem primeru ne more zahtevati povračila prispevkov, vplačanih v kakršni koli obliki. Če se zadruga odloči izstopiti iz zadržne jamstvene sheme, mora počakati tri leta, preden se lahko ponovno vključi vanjo.
- (31) Ukrep zajema samo delnice zadrug, izdane pred začetkom veljavnosti kraljevega odloka z dne 10. oktobra 2011.
- (32) Zadržna jamstvena shema je na voljo samo posameznim delničarjem, ne pa tudi institucionalnim delničarjem finančnih zadrug.
- (33) Posebni zaščitni sklad se financira z:
- (i) letnim prispevkom v višini 0,15 % zavarovanega zneska (ta prispevek plačajo vsi udeleženci) in
 - (ii) enkratno vstopno pristojbino v višini 0,10 % zavarovanega zneska (to pristojbino plačajo zadruge).

⁽³⁶⁾ V istem členu zakonika o davkih so naštet drugi finančni produkti, prihodki od katerih so prav tako delno ali v celoti oproščeni pri viru odtegnjenega davka.

- (34) Poleg tega se lahko od finančnih zadrug zahteva, da v posebni zaščitni sklad plačajo prispevek iz kapitalskih dobičkov, povezanih z njihovimi deleži v lastniškem kapitalu, ki kotirajo na borzi. Prispevek iz kapitalskih dobičkov ustreza največ 10 % razlike med prodajno ceno zadevnih delnic (ali, če v triletnem obdobju po prenehanju sodelovanja v zaščitnem sistemu ne pride do prodaje, končna povprečna cena zadevnih delnic v 30 dneh pred koncem navedenega triletnega obdobja) in referenčno ceno, ki jo je določila vlada, ko se je finančna zadruga pridružila združni jamstveni shemi.
- (35) Posebni zaščitni sklad začne izvrševati plačila, če je finančna zadruga v stečaju ali pa je finančni nadzornik sklad opozoril, da finančna zadruga ne more več izplačati svojih delničarjev, ki želijo izstopiti.
- (36) Če posebni zaščitni sklad ne bo imel dovolj sredstev za izpolnitev svojih obveznosti, bo Depozitni in konsignacijski urad, ki je vladni organ brez pravnega statusa, nakazal potrebna sredstva. Odvisno od tega, ali je propadla institucija obvezni udeleženec ali finančna zadruga, bo navedeno nakazilo pozneje povrnjeno z:
- dodelitvijo 50 % letnih prispevkov, ki jih plačajo obvezni udeleženci,
 - dodelitvijo posebnega letnega prispevka, ki ga plačajo finančne zadruge (katerih sodelovanje je prostovoljno).
- (37) Če posebni zaščitni sklad ukrepa, prevzame pravice posameznega delničarja zadruge in postane enakovreden preostalim delničarjem. V tem se shema razlikuje od sistema zajamčenih vlog za kreditne institucije, v katerem je sklad enakovreden drugim upnikom zadevne družbe.

2.5 Opis skupine ARCO

- (38) Zgodovinsko gledano je bila družba ARCO delničarka družbe Artesia Banking Corporation NV (v nadaljnjem besedilu: Artesia), ki je imela v lasti 100-odstotni delež banke BACOB in 82-odstotni delež zavarovalnice DVV. Z združitvijo družbe Artesia in Dexie leta 2001 je družba ARCO postala največja delničarka Dexie s približno 15-odstotnim deležem ⁽³⁷⁾.
- (39) ARCO je ime skupine družb ARCOPAR, ARCOPLUS in ARCOFIN, ki so priznane zadruge ⁽³⁸⁾. ARCO ima več kot 800 000 članov, od tega jih je 99 % posameznih oseb. Kapital posameznih delničarjev v družbi ARCOPAR je znašal 1,3 milijarde EUR, v družbi ARCOPLUS 46 milijonov EUR, v družbi ARCOFIN pa 140 milijonov EUR.
- (40) Statuti družb ARCOPAR, ARCOPLUS in ARCOFIN določajo, da so ti trije subjekti družbe z omejeno odgovornostjo ⁽³⁹⁾.
- (41) Statuti vseh treh subjektov vsebujejo določbe, pomembne za delničarje, ki želijo izstopiti.

⁽³⁷⁾ Vir: *Entreprendre avec du capital coopératif: Le Groupe ARCO 1935–2005*; Maarten Van Dijck, Kadoc, Lannoo, strani 176–177.

⁽³⁸⁾ Opozoriti je treba, da se je družba ARCOFIN takoj po transakciji Dexie leta 2001 začasno odrekla svojemu statusu priznane zadruge. V publikaciji „*Entreprendre avec du capital coopératif*“ je navedeno obdobje opisano kot sledi (lastni prevod): „Skupina ARCO je nekaj mesecev po transakciji Dexie spremenila statut svojih zadrug, da bi delničarjem, ki so bili delničarji že pred transakcijo Dexie, omogočila udeležbo pri boljših možnostih za dobiček skupine Dexia in subjektov v skupini ARCO. Novi statut je določal, da bo najnižja stopnja izplačil delničarjem od takrat naprej znašala 80 %, najvišja stopnja pa 90 % rednega letnega dobička. Zato bi se lahko marca dividenda za delnice družbe ARCOFIN zvišala s 6 % neto na 8 % bruto. Ker je to zvišanje pomenilo kršitev predvidene najvišje dividende (6 %) za priznane zadruge, je družba ARCOFIN izgubila svoj status priznane zadruge, ki ga zahteva Državni svet za zadruge. To je pomenilo tudi, da oprostitev pri viru odtegnjenega davka ni več veljala. Večina delničarjev zadruge je po odbitku davka, odtegnjenega pri viru, prejela neto dividendo v višini 6,8 %. Marca 2005 se je bruto dividenda zvišala na 8,5 %“.

⁽³⁹⁾ http://www.groeparco.be/website/groeparco/assets/files/arcopar/ARCOPAR_20100629_FR.pdf.

- (42) Statut družbe ARCOPAR na primer določa, da lahko zadruga omeji izstop, če poskuša v istem poslovnem letu izstopiti več kot 10 % skupnega kapitala zadruge ali 10 % delničarske baze ⁽⁴⁰⁾. Delničar, ki želi izstopiti iz družbe ARCOPAR, bi dobil nazaj svoj kapital. Lastniki „delnic A, B in C“ v zadrugi ARCOPAR ⁽⁴¹⁾ so upravičeni tudi do „bonus rezerve“ ⁽⁴²⁾.
- (43) Člen 35 statuta družbe ARCOPAR določa izplačila, do katerih so njeni delničarji upravičeni v primeru likvidacije. Če je bilanca po odplačilu dolgov in socialnih stroškov pozitivna, bodo delničarji prejeli povračilo ⁽⁴³⁾.
- (44) Tveganja, povezana z vlaganjem v delnice skupine ARCO, so bila opisana na primer v prospektu družbe ARCOPAR, ki so ga belgijski organi odobrili junija 2008 in je bil objavljen za posel na kapitalskem trgu, ki je bil opravljen med 7. julijem 2008 in 30. septembrom 2008. V navedenem prospektu je pojasnjeno, da so dobički, povezani z Dexio, v poslovnih letih 2005/2006, 2006/2007 in 2007/2008 pomenili več kot 69 % čistega dobička družbe ARCOPAR. Prospekt je opozoril tudi na nevarnost velikih izstopov in hkrati poudaril, da bi lahko delničarji v primeru likvidacije izgubili vse. Poleg tega je bilo v letnih poročilih družbe ARCO navedeno, da je družba okrepila svojo bilanco stanja s prevzemom dolga, da bi lahko vlagala ⁽⁴⁴⁾.

2.6 Razlogi za začetek postopka

- (45) Komisija je v sklepu o začetku postopka predhodno ugotovila, da priglašeni ukrep izpolnjuje štiri (kumulativna) merila državne pomoči, in izrazila dvome o tem, ali bi se lahko ukrep razglasil za združljivega z notranjim trgom.
- (46) Komisija je ugotovila, da je ukrep mogoče pripisati državi Belgiji, saj se je financiral iz posebnega zaščitnega sklada. Zato je opomnila, da belgijska zakonodaja določa prispevek, ki ga morajo udeleženci plačati v posebni zaščitni sklad, in tudi, kako se bodo ta sredstva porabila. Poleg tega je Komisija ugotovila, da bi Depozitni in konsignacijski urad po potrebi nakazal sredstva v posebni zaščitni sklad. Komisija se je spraševala, kako bi se Depozitnemu in konsignacijskemu uradu povrnila sredstva, saj ni bilo jasno, ali bi imele finančne zadruge na voljo dovolj finančnih sredstev. Poleg tega se je spraševala, ali bi dejstvo, da je udeležba za finančne zadruge neobvezna, oviralo učinkovito refinanciranje posebnega zaščitnega sklada.

⁽⁴⁰⁾ Statut določa, da „[...] se lahko takšen dvig zavrne, če bi se zaradi dviga umaknila več kot desetina delničarjev ali več kot desetina vplačanega kapitala v enem proračunskem letu...“ („[...] cette démission peut être refusée si à la suite de la démission, plus d'1/10 des actionnaires ou plus d'1/10 du capital placé devrait disparaître au cours du même exercice [...]“.)

⁽⁴¹⁾ To so delnice iz časa pred združitvijo Dexie.

⁽⁴²⁾ ARCO na svoji spletni strani (<http://www.groeparco.be/faq/be-fr/150/detail/item/789/>) pojasnjuje, da je bila bonus rezerva v statutu družbe uvedena leta 2004. Družba ARCOPAR je lahko do leta 2010 k bonus rezervi dodala znesek, če so njeni rezultati to dopuščali. Delničarji zadruge, ki so bili delničarji že pred 3. julijem 2001 (tj. lastniki delnic A, B in C), so upravičeni do sorazmernega dela bonus rezerve. Ta bonus rezerva se doda k nominalni vrednosti njihovih delnic. Primer: delničar X izstopi s kapitalom v vrednosti 100 EUR in skupna nominalna vrednost delnic A, B in C znaša 10 000 EUR. Torej ima delničar X v lasti 1/100 skupnega kapitala družbe. Skupna bonus rezerva znaša 500 EUR. Ob upoštevanju razmerja 1/100 delničarju pripada znesek v višini 5 EUR. Delničar X bo ob izstopu prejel kapital v višini 100 EUR plus 5 EUR iz bonus rezerve.

⁽⁴³⁾ Člen 35 statuta družbe ARCOPAR določa, da: „razen če skupščina ne odloči drugače, se celotno premoženje podjetja unovči. V primeru, da niso vse delnice vplačane v enakem obsegu, likvidacijski upravitelji bodisi zahtevajo dodatna plačila ali omogočijo predhodnja plačila, da se zagotovi enotnost. Po plačilu dolga in socialnih stroškov se vsa preostala sredstva uporabijo za poplačilo kapitala, vplačanega za delnice. V vsakem primeru se izkupiček likvidacije uporabi v skladu s cilji družbe.“ („Sauf si l'Assemblée générale en décide autrement, tous les actifs de la société sont réalisés. Au cas où les parts ne sont pas toutes libérées dans la même mesure, les liquidateurs restaurant l'équilibre, soit en demandant des versements supplémentaires, soit en effectuant des paiements préalables. Après paiement des dettes et des charges sociales, le solde servira d'abord au remboursement des sommes libérées sur les parts. En tout cas, le solde éventuel de la liquidation doit être affecté en tenant compte des objectifs de la société.“.)

⁽⁴⁴⁾ Delež dolga (tj. dolg/skupne obveznosti) družbe ARCOPAR je znašal 19,1 % (31. marca 2011), delež dolga družbe ARCOPLUS 6,5 % (31. marca 2011), delež dolga družbe ARCOFIN pa 25,9 % (31. december 2010).

- (47) Komisija je sklenila, da bi se finančne zadruge lahko štete za podjetja in da jim ukrep daje selektivno prednost. Glede selektivne prednosti se zdi, da je združna jamstvena shema zadrugam pomagala privabiti nov kapital ali ohraniti obstoječi kapital, saj je obstoječe delničarje zadruge prepričala, naj se ne umaknejo iz finančnih zadrug. Taka zaščita je bila zelo pomembna v obdobjih finančne negotovosti, kot je bilo obdobje od jeseni 2008 do datuma sprejetja kraljevega odloka, ko so bile finančne zadruge učinkovito zaščitene pred tveganjem velikih izstopnih izplačil.
- (48) Komisija je ugotovila tudi, da je bila zaščita daljnosežna in da je Belgija dovolila vstop finančne zadruge prosilke v združno jamstveno shemo ne glede na njen finančni položaj. V primeru ARCO je bil finančnim zadrugam vstop v združno jamstveno shemo odobren, ko so bile že insolventne, in se je zanje kmalu po tem začel postopek likvidacije.
- (49) Komisija je poleg tega ugotovila, da je ukrep izkrivljal konkurenco, saj so finančne zadruge tekmovalе na trgu naložbenih produktov za male vlagatelje, kjer so imele selektivno prednost, ki drugim udeležencem na trgu s podobnimi produkti ni bila na voljo.
- (50) Komisija je menila tudi, da združna jamstvena shema vpliva na trgovino znotraj Unije. Dejansko na belgijskem trgu deluje veliko mednarodnih ponudnikov naložbenih produktov in tržni delež, ki ga lahko finančna zadruga ohrani zaradi ukrepa, jim ni na voljo.
- (51) Komisija se je spraševala, ali bi se lahko finančne zadruge štete za finančne institucije in ali bi ta dejavnik vplival na veljavnost sporočila o bančništvu iz leta 2008 ⁽⁴⁵⁾. Sklenila je, da bi bilo treba pomoč oceniti neposredno na podlagi Pogodbe, saj se zdi, da finančne zadruge niso finančne institucije v smislu sporočila o bančništvu iz leta 2008.
- (52) Konkretno mora biti ukrep potreben, ustrezen in sorazmeren, da bi bil združljiv z notranjim trgom na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe. Komisija je dvomila, da ukrep izpolnjuje katerega koli od teh treh kumulativnih meril. Dvomila je tudi, da je zaščita delničarjev finančnih zadrug potrebna za preprečitev resne motnje v belgijskem gospodarstvu. Glede morebitnih učinkov prelivanja je Komisija ugotovila, da je Belgija že izvedla več ukrepov (npr. povečanje kritja v okviru sistema zajamčenih vlog na 100 000 EUR in ukrepi državne pomoči za več bank v različnih oblikah (ukrepi dokapitalizacije, ukrepi za likvidnost, ukrepi za oslABLJENA sredstva in začasni ukrepi)). Zato ni razumela, zakaj je bilo treba poleg vseh teh ukrepov zagotoviti zaščito za delničarje finančnih zadrug.
- (53) Komisija je dvomila, da je bilo primerno zaščititi delničarje finančnih zadrug. V zvezi s tem je opomnila, da finančne zadruge niso finančne institucije in da se glede na njihovo velikost ne zdijo systemsko pomembne. Belgijo je pozvala, naj pojasni, preko katerih kanalov bi investicijske izgube, ki so jih utrpeli tudi npr. vlagatelji v vzajemne sklade, ustvarile resne negativne učinke prelivanja za belgijsko gospodarstvo.
- (54) Nazadnje je Komisija dvomila, da je ukrep sorazmeren. Navedla je, da ni jasno, ali bodo finančne zadruge za jamstvo plačale pravično nadomestilo. Poleg tega je ugotovila, da neobvezni vstop skupaj z dejstvom, da Belgija v postopku za sprejetje v shemo ne preverja sposobnosti preživetja, pomeni, da so imele finančne zadruge spodbudo za vstop šele, ko je bilo jasno, da bodo lahko uveljavljale jamstvo. To bi lahko ustvarilo okoliščine, v katerih bi upravičenci lahko uporabili jamstvo in se hkrati v veliki meri izognili plačilu zanj. Nazadnje se je Komisija spraševala tudi, ali bi združna jamstvena shema lahko neupravičeno izkrivljala konkurenco, saj delničarji konkurentov niso bili zaščiteni, kar je finančnim zadrugam olajšalo dostop do kapitala in povečalo njihov skupni tržni delež na trgu naložbenih produktov za male vlagatelje.

⁽⁴⁵⁾ Sporočilo Komisije – Uporaba pravil o državni pomoči za ukrepe v zvezi s finančnimi institucijami v okviru trenutne svetovne finančne krize, UL C 270, 25.10.2008, str. 8.

3. PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANI O SKLEPU O ZAČETKU POSTOPKA

3.1 Pripombe družbe ARCO

- (55) Po navedbah družbe ARCO se je belgijska vlada odločila za uvedbo združne jamstvene sheme v okviru širšega svežnja ukrepov (povečanje jamstva za hranilne vloge kreditnih institucij na 100 000 EUR ter razširitev sistema jamstev na produkte življenjskega zavarovanja „kategorije 21“ in posamezne delničarje finančnih zadrug) in to odločitev objavila 10. oktobra 2008. Družba ARCO je trdila, da je bila odločitev z dne 10. oktobra 2008 za produkte „kategorije 21“ izvedena z zakonom z dne 15. oktobra 2008 in kraljevim odlokom z dne 14. novembra 2008, za potrdila o lastništvu delnic, ki so jih izdale finančne zadruge, pa z zakonom z dne 14. aprila 2009 in kraljevim odlokom z dne 10. oktobra 2011.
- (56) Družba ARCO je trdila, da združna jamstvena shema ni državna pomoč, saj finančnim zadrugam ne daje selektivne prednosti. Trdila je tudi, da je Komisija ugotovila, da sistem jamstev za zavarovalniške produkte kategorije 21 ne pomeni državne pomoči, ker je bil na voljo vsem zavarovalnicam in zato ni bil selektiven ⁽⁴⁶⁾. Poleg tega ARCO zatrjuje, da je združna jamstvena shema na voljo vsem finančnim zadrugam pod enakimi pogoji in zato ni selektivna.
- (57) Družba ARCO je v skladu s pripombami belgijske vlade trdila, da vse lastnosti delnic finančnih zadrug potrjujejo, da delnice izpolnjujejo iste potrebe strank kot vloge in da jih zakonodajalec obravnava kot take. Poudarila je, da je bila belgijska vlada zaskrbljena zaradi kontaminacijskega učinka. Če Belgija ne bi uvedla združne jamstvene sheme, bi to zmanjšalo zaupanje vlagateljev in morda povzročilo naval na vse varčevalne produkte.

3.2 Pripombe Belgije

- (58) Belgija je trdila, da združna jamstvena shema ne izpolnjuje vseh kumulativnih meril državne pomoči iz člena 107(1) Pogodbe in zato ni državna pomoč. Konkretno je navedla, da tri merila državne pomoči niso izpolnjena. Najprej je Belgija zagovarjala stališče, da ukrep pomeni pomoč posameznikom in ne podjetjem. Poleg tega je trdila, da ukrep finančnim zadrugam ne daje selektivne prednosti in ne izkrivlja konkurence.
- (59) V zvezi s trditvijo, da pomoč ne koristi podjetjem, je Belgija trdila, da je bil običajni sistem zajamčenih vlog za kreditne institucije, vključno z njegovo razširitvijo (tj. združna jamstvena shema), sprejet v okviru izvajanja sklepov Sveta za ekonomske in finančne zadeve, direktive o sistemih zajamčenih vlog, kakor je bila spremenjena, in direktive o odškodninskih shemah za vlagatelje ter v skladu z njimi.
- (60) Belgija je zagovarjala stališče, da imajo posamezne delnice finančnih zadrug vse lastnosti vlog in se tudi kupujejo kot take. Izpostavila je naslednje lastnosti:
- (i) (Posamezni) upravičenci združne jamstvene sheme si zaslužijo enako zaščito kot vlagatelji drugih institucij, ki delujejo na istem poslovnem področju in so predmet enakega nadzora.
 - (ii) Kar zadeva davke, so dividende, ki jih izplačajo finančne zadruge, in obresti, izplačane za vloge, do določene zneska oproščene pri viru odtegnjenega davka ⁽⁴⁷⁾.
 - (iii) Posamezni delničarji finančnih zadrug lahko vpišejo le določen najvišji znesek kapitala v skladu z določbami statuta finančne zadruge.

⁽⁴⁶⁾ Odločba Komisije v zadevi N256/09, Pomoč za prestrukturiranje za družbo Ethias, UL C 252, 18.9.2010, str. 5. Uvodna izjava 99 navedene odločbe se glasi: „Komisija ugotavlja, da je sistem jamstev, čeprav je njegova razširitev koristila družbi Ethias, na voljo vsem udeležencem na trgu pod enakimi pogoji. Komisija ob upoštevanju navedenega meni, da prednost, ki jo daje ukrep, ni selektivna in zato ne pomeni državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU“.

⁽⁴⁷⁾ Glej uvodno izjavo 26 in opombo 36.

- (iv) Delničarji finančnih zadrug lahko iz družbe izstopijo samo v prvih šestih mesecih poslovnega leta in delničar, ki želi izstopiti, ni upravičen do sorazmernega dela kapitalskega dobička zadruga. Po navedbah Belgije vrednost delnic zadruga ne izraža vrednosti osnovnih sredstev finančne zadruga, zato te delnice ne konkurirajo naložbenim produktom na splošno, ampak le podskupini produktov, ki so že upravičeni do državnega jamstva (tj. vloge in produkti življenjskega zavarovanja „kategorije 21“).
- (v) Delnice finančnih zadrug so registrirane in njihova prenosljivost je omejena z zakonom ⁽⁴⁸⁾. Ni jih mogoče prosto prodati s ciljem ustvariti kapitalski dobiček. Delničarji finančnih zadrug so upravičeni samo do skromnih (davka oproščenih) dividend in povračila, ko izstopijo iz zadruga.
- (vi) Delnic finančne zadruga ni mogoče obravnavati kot naložbo v delnice korporacije ali subjekta, ki kotira na borzi.
- (vii) Delnic finančne zadruga ni mogoče šteti za tvegano naložbo, saj delničarji finančnih zadrug niso upravičeni do kapitalskih dobičkov.
- (viii) Zadržna jamstvena shema šteti le delnice v lasti fizičnih oseb (v nasprotju z institucijami).
- (61) Glede odsotnosti selektivne prednosti je Belgija poudarila, da zadržna jamstvena shema krije samo delnice finančnih zadrug, izdane pred 10. oktobrom 2011. Pripomnila je, da finančne zadruga po navedenem datumu niso mogle uporabljati zadržne jamstvene sheme, da bi se uveljavile na katerem koli trgu. Pojasnila je tudi, da družba ARCO od septembra 2008 ni izdala nobenih novih delnic.
- (62) Poleg tega je Belgija zanikala, da je zadržna jamstvena shema finančnim zadrugam pomagala ohraniti obstoječi kapital. V podporo tej trditvi je navedla, da je bilo sporočilo za javnost z dne 10. oktobra 2008 zgolj predlog politične pobude, v katerem so bile finančne zadruga le na kratko omenjene. Po navedbah Belgije sporočilo za javnost z dne 10. oktobra 2008 ni bilo podroben sporazum, usklajen s sočasnimi sporočili finančnih zadrug za javnost. V zvezi s tem je Belgija razlikovala med svojim sporočilom za javnost in sporočili za javnost, ki sta jih izdala vlada Združenega kraljestva in družba Lloyds v zadevi Lloyds ⁽⁴⁹⁾, na katero se je Komisija sklicevala v svojem sklepu o začetku postopka. Belgija je zaključila, da sporočilo za javnost z dne 10. oktobra 2008 ni ukrep, ki bi finančnim zadrugam lahko dal selektivno prednost. Glede poznejšega sporočila za javnost z dne 21. januarja 2009 je bilo po mnenju Belgije normalno, da je družba ARCO to sporočilo vlade takoj objavila na svoji spletni strani, saj so takrat vse finančne zadruga (vključno z ARCO) pozorno spremljale to zadevo.
- (63) Belgija je vztrajala, da bi morala Komisija uporabiti enak pristop kot v zadevi v zvezi z družbo Ethias in skleniti, da zadržna jamstvena shema ni selektivna. Trdila je tudi, da je Sodišče v zadevi Paint Graphos ⁽⁵⁰⁾ že priznalo posebni položaj pravih zadrug. Opozorila je predvsem na točko 61 sodbe v zadevi Paint Graphos, iz katere je razvidno, da se take zadruga ob upoštevanju njihovih posebnih značilnosti „načeloma ne štejejo, da so v dejanskem in pravnem položaju, ki je primerljiv s položajem gospodarskih družb“.
- (64) Belgija je predložila tudi informacije o številu delničarjev družbe ARCO, ki so iz družbe izstopili po začetku krize. V poslovnih letih pred prostovoljno likvidacijo je število delničarjev družbe ARCO, ki so zahtevali povračilo kapitala, leta 2007/2008 doseglo 9 764, leta 2008/2009 21 150, leta 2010/2011 pa 23 762.
- (65) Belgija je glede izkrivljajočih učinkov ukrepa trdila, da bi morala Komisija v razumni meri pojasniti, katerim finančnim produktom konkurirajo delnice finančnih zadrug, čeprav so belgijski organi priznali, da Komisiji v postopku v zvezi z državno pomočjo ni treba podati podrobne opredelitve trga. Belgija je v bistvu trdila, da je bila posameznim delničarjem finančnih zadrug na voljo enaka raven zaščite kot vlagateljem v podobne depozitne ali varčevalne produkte.

⁽⁴⁸⁾ Glej uvodno izjavo 23.

⁽⁴⁹⁾ Zadeva N428/09, Prestrukturiranje skupine Lloyds Banking Group, UL C 46, 24.2.2010, str. 2, uvodna izjava 124.

⁽⁵⁰⁾ Glej združene zadeve od C-78/08 do C-80/08, Paint Graphos in drugi, ZOdl. 2011, str. I-7611, točka 61.

- (66) Belgijski organi so tudi pojasnili, da ima združna jamstvena shema isti namen kot direktiva o sistemih zajamčenih vlog, tj. zaščititi vloge posameznih varčevalcev, ohraniti zaupanje vlagateljev in doseči večjo stabilnost na finančnih trgih. Belgija meni, da sistemi zajamčenih vlog drugih držav članic včasih krijejo tudi neklasične depozitne produkte, in trdi, da bi morala Komisija ta dejavnik upoštevati ⁽⁵¹⁾.
- (67) Belgija je poleg tega vztrajala, da bi bilo treba v primeru, da bi Komisija ugotovila, da združna jamstvena shema pomeni državno pomoč, to pomoč šteti za združljivo z notranjim trgov na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe. Menila je, da ni pomembno, ali je ARCO finančna institucija v smislu sporočila o bančništvu iz leta 2008. Po mnenju Belgije bi morala Komisija odgovoriti na ključno vprašanje, ali je združna jamstvena shema primeren in potreben odziv za preprečitev resne motnje v gospodarstvu.
- (68) Belgija je zagovarjala stališče, da je ukrep potreben, da so njegovi učinki omejeni na najmanjše in da so mehanizmi za porazdelitev bremena zagotovljeni.
- (69) Belgija je najprej razvila argument, da je združna jamstvena shema primerna in potrebna za pomiritev vlagateljev v Belgiji.
- (70) Belgija je priznala, da je teoretično mogoče, da bi lahko imele institucije, ki imajo v svoji bilanci stanja zaščitene vloge, posredno korist od obstoja takih zaščitnih shem, saj te prispevajo k preprečevanju množičnega dvigovanja bančnih vlog. Vendar je pojasnila, da so sistemi zajamčenih vlog potrebni za preprečevanje množičnega dvigovanja bančnih vlog in motenj na finančnih trgih. Belgija je trdila, da je združna jamstvena shema potrebna za preprečitev zmanjšanja zaupanja javnosti v belgijski finančni sistem. Osnovne lastnosti delnic zadrug kot varčevalnih produktov in dejstvo, da se več kot polovica sredstev zadrug vložijo v banke, so povečali njihovo podobnost z vlogami in poudarili njihov pomen za belgijski bančni sistem. Nenadzorovano neizpolnjevanje obveznosti finančnih zadrug bi imelo učinek snežene kepe na vse finančne institucije in na belgijsko gospodarstvo. Če se za delnice finančnih zadrug ne bi zagotovila enaka raven zaščite kot za osnovne vloge, bi to pomenilo enako tveganje kot v primeru, da se ne bi zagotovila zaščita za vloge. To bi resno vplivalo na zaupanje javnosti v vse depozitne produkte v Belgiji in ustvarilo sistemsko tveganje. Belgija se je v podporo svojim argumentom sklicevala na dejstvo, da je število delničarjev (fizičnih oseb) finančnih zadrug veliko glede na celotno prebivalstvo Belgije ⁽⁵²⁾.
- (71) Belgija je poleg tega močno nasprotovala izrazju, ki ga je Komisija uporabila v sklepu o začetku postopka, zlasti izrazu „kapitalski instrumenti“ iz uvodne izjave 62 in izrazu „tvegani kapital“ iz opombe 35.
- (72) Da bi Belgija dokazala potrebo po združni jamstveni shemi, je Komisiji predložila tudi pismo odbora za finančno stabilnost z dne 29. oktobra 2008 ⁽⁵³⁾ in pismo guvernerja NBB takratnemu ministru za finance z dne 7. oktobra 2011 ⁽⁵⁴⁾.
- (73) Belgija se je v svojih pripombah o združljivosti ukrepa sklicevala na sklep Komisije v zvezi z družbo Ethias. Navedla je, da je Komisija sprejela ukrepe v korist družbe Ethias, vključno z razširitvijo sistema zajamčenih vlog na produkte „kategorije 21“, kot primerne in potrebne za preprečitev resne motnje v belgijskem gospodarstvu.
- (74) Nato je Belgija ponovila svoje mnenje, da je ukrep sorazmeren. Finančne zadruge si delijo breme, med drugim preko svojih prispevkov v posebni zaščitni sklad. Belgija je menila, da je višina nadomestila za jamstvo razumna in podobna prispevkom za jamstvene sisteme drugih zaščitnih institucij. Ni se strinjala, da bi bil lahko ukrep nesorazmeren zaradi prostovoljnega značaja združne jamstvene sheme.

⁽⁵¹⁾ Belgija se sklicuje na primer na irski sistem zajamčenih vlog, ki krije tudi vloge, ki presegajo prag 100 000 EUR, na danski jamstveni sklad za deponente in vlagatelje, ki po navedbah Belgije v celoti krije pokojninske račune, račune strank odvetnikov in depozite za kupnino za nepremičnine do devet mesecev po vložitvi, ter na ciprsko upravo za nadzor in razvoj zadrug, ki po navedbah Belgije štiti trajne vloge članov združnih hranilnic.

⁽⁵²⁾ Belgija je pojasnila, da ima ARCO 800 000 posameznih delničarjev, Cera jih ima več kot 400 000, Lanbokas/Agricaissie 150 000 in ArgenCo skoraj 70 000.

⁽⁵³⁾ Glej tudi uvodno izjavo 11.

⁽⁵⁴⁾ Glej tudi uvodno izjavo 13.

- (75) Belgija je menila, da bi morala Komisija, če bi ugotovila, da je ukrep državna pomoč, skleniti, da je ukrep združljiva pomoč za likvidacijo. Opozorila je, da kraljevi odlok z dne 7. novembra 2011 jasno določa, da bi se kakršno koli plačilo iz posebnega zaščitnega sklada v primeru likvidacije katere koli zadevne zadruge izplačalo šele po izdaji in potrditvi dokončnega sklepa o likvidaciji.
- (76) Belgija je zagovarjala tudi stališče, da začasni odlog Komisije ni zajemal izplačil posameznikom po likvidaciji družbe ARCO, ker fizične osebe niso podjetja.
- (77) Belgija je z dopisom z dne 18. marca 2014, ki je bil poslan po izteku roka, Komisiji predložila nekaj dodatnih pripomb.
- (78) Trdila je, da Komisija ne more prepovedati plačil jamstev za posamezne delničarje. Komisija Belgiji ne sme naložiti prekinitve plačil v okviru združne jamstvene sheme ali izterjati izvršenih plačil posameznim delničarjem v okviru sheme.
- (79) Delničarji, ki so bili fizične osebe, niso bili podjetja v smislu člena 107(1) Pogodbe in plačilo jamstva takim posameznim delničarjem ne bi vplivalo na ARCO ali na verjetnost, da bo Belgija izterjala pomoč, ki so jo prejela ta podjetja.

4. OCENA UKREPA

4.1 Upravičenec ukrepa

- (80) Komisija najprej opozarja, da je v uvodni izjavi 18 sklepa o začetku postopka trdila, da zadružna jamstvena shema koristi finančnim zadrugam. Vendar je skrbna analiza časovnega zaporedja in značilnosti ukrepa pokazala, da je bila družba ARCO edina prava upravičenka ukrepa, kot je opisano v tem oddelku.
- (81) V tem primeru Komisija ugotavlja, da obstaja pomembna razlika med družbo ARCO in drugimi finančnimi zadrugami, ki bi lahko bile upravičene do sodelovanja v zadružni jamstveni shemi.
- (82) Iz opisa dejstev ⁽⁵⁵⁾ je razvidno, da je bila zadružna jamstvena shema od samega začetka prilagojena družbi ARCO, ki se je znašla v težavah zaradi svojih naložb v skupino Dexia. Na koncu je bila ARCO edina finančna zadruga, ki je zaprosila za sodelovanje v ukrepu.
- (83) V zvezi z drugimi finančnimi zadrugami Komisija ugotavlja, da je zadružna jamstvena shema prostovoljna shema, da je Svet ministrov po lastni presoji odločal o sprejetju finančne zadruge prosilke v zadružno jamstveno shemo in o pogojih za sprejetje, da nobena druga finančna zadruga ni zaprosila za sodelovanje v zadružni jamstveni shemi ter da so nekatere finančne zadruge izkazale odklonilno stališče do sheme. Komisija poleg tega ugotavlja, da nobena druga finančna zadruga ni imela tako velikih težav s svojimi naložbami, kot jih je imela družba ARCO z Dexio.
- (84) Zato Komisija ugotavlja, da je družba ARCO edina prava upravičenka zadružne jamstvene sheme, ki je opravljala gospodarske dejavnosti.

⁽⁵⁵⁾ Glej predvsem navedbe takratnega ministra za finance na zaslišanju pred komisijo za Dexio, ki so opisane v uvodni izjavi 8 in opombi 6. Glej tudi izjave sedanjega ministra za finance, objavljene v reviji Trends in citirane v opombi 7.

4.2 Objava in izvajanje ukrepa pomenita en sam poseg

- (85) Komisija ugotavlja, da je vlada odločitev glede ukrepa sprejela 10. oktobra 2008 in jo isti dan objavila ⁽⁵⁶⁾. Jasno je, da je belgijska vlada odločitev, da bo družbi ARCO dala možnost koriščenja zadružne jamstvene sheme, sprejela v času, ko je bil leta 2008 zasnovan ukrep v korist Dexie ⁽⁵⁷⁾. Sporočilo za javnost z dne 21. januarja 2009 je vsebovalo dodatne podrobnosti o ukrepu, po njegovi objavi pa se je začel pravni prenos zaveze vlade.
- (86) Komisija je seznanjena z zavezujočim in nedvoumnim izrazjem v sporočilih za javnost z dne 10. oktobra 2008 in 21. januarja 2009, v katerih so bili uporabljeni izrazi, kot sta „décidé“ in „lengagement“, kar je ustvarilo upravičena pričakovanja glede njune izpolnitve.
- (87) Poleg tega sta bili sporočili za javnost poslani po uradni poti, in sicer so sporočilo z dne 10. oktobra 2008 poslale službe Ministrstva za finance, sporočilo z dne 10. januarja 2009 pa je bilo poslano v imenu predsednika vlade in ministra za finance. Ponavljanje sporočil za javnost je okrepilo temeljno sporočilo.
- (88) Komisija ugotavlja, da je bilo že v času sporočila za javnost z dne 10. oktobra 2008 jasno, da bo zadružna jamstvena shema zasnovana kot razširitev sistema zajamčenih vlog. Sporočilo za javnost z dne 21. januarja 2009 vsebuje dodatne tehnične podrobnosti. Družba ARCO je to sporočilo objavila na svoji spletni strani takoj, ko je bilo objavljeno. Jasno je, da je to storila, da bi pomirila svoje posamezne delničarje. Komisija poleg tega ugotavlja, da je bil ukrep ves čas dosleden, saj se od prve objave 10. oktobra 2008 do končnega kraljevega odloka ni bistveno spremenil.
- (89) Sodišče je v svoji sodbi z dne 19. marca 2013 v združenih zadevah C-399/10 P in C-401/10 P ⁽⁵⁸⁾ odločilo, da se lahko objava in dejansko izvajanje ukrepa štejeta za en sam poseg, če to upravičujejo časovno zaporedje, namen objave in izvajanja ter položaj podjetja v času takega posega. Podobno je Belgija v obravnavanem primeru 10. oktobra 2008 sprejela in objavila odločitev o ukrepu, ki je bil pozneje izveden za isti namen v zvezi s prvotno predvidenim upravičencem. Poleg tega je Komisija v svojih odločbah objavo in izvajanje štela za en ukrep ter menila, da je bila prednost pridobljena na dan objave ⁽⁵⁹⁾. Dejansko je sedanji belgijski minister za finance zadevni ukrep opredelil kot zavezo, sprejeto leta 2008 ⁽⁶⁰⁾.
- (90) Komisija na podlagi informacij iz uvodnih izjav od 85 do 89 ugotavlja, da je treba objavo in izvajanje zadružne jamstvene sheme obravnavati kot en ukrep.

⁽⁵⁶⁾ Kar potrjujejo tudi navedbe, ki jih je takratni minister za finance predložil komisiji za Dexio ter so opisane v uvodni izjavi 8 in opombi 6.

⁽⁵⁷⁾ „En même temps“ v izjavah takratnega ministra za finance pred komisijo za Dexio, ki so citirane v opombi 6.

⁽⁵⁸⁾ Glej združeni zadevi C-399/10 P in C-401/10 P, Bouygues SA in Bouygues Télécom SA proti Evropski komisiji in drugim, ZOdl. 2013, str. I-0000.

⁽⁵⁹⁾ Glej na primer uvodno izjavo 48 Odločbe Komisije z dne 30. marca 2010 v zadevi NN 11/10 o podpornih ukrepih v obliki kapitala v zvezi z Irish Nationwide Building Society, UL C 60, 25.2.2011, str. 6: „Komisija nadalje ugotavlja, da je bila pomoč dejansko dodeljena 22. decembra 2009 na podlagi izjave ministra za finance o nameri dokapitalizacije družbe INBS“, uvodno izjavo 41 Odločbe Komisije z dne 10. avgusta 2010 v zadevi NN 35/10 o tretji dokapitalizaciji v korist banke Anglo Irish Bank, UL C 290, 27.10.2010, str. 4: „Komisija nadalje ugotavlja, da je bila dokapitalizacija dejansko odobrena 30. junija 2010 na podlagi izjave ministra za finance glede dokapitalizacije družbe Anglo“, ter uvodni izjavi 49 in 50 Odločbe Komisije z dne 27. julija 2012 v zadevi SA.34824 o zavezi sklada HFSF za dokapitalizacijo Narodne banke Grčije, UL C 359, 21.11.2012, str. 18: „S premostitveno dokapitalizacijo, ki je bila dokončana 28. maja 2012, so se izvedle obveznosti iz pisma o zavezi, torej predstavlja podaljšanje iste pomoči“. Podobne obrazložitve so bile podane tudi v drugih zadevah v zvezi z grškimi bankami, in sicer v zadevah o zavezi sklada HFSF za dokapitalizacijo banke Alpha Bank, SA.34823, UL C 357, 20.11.2012, str. 36, o zavezi HFSF za dokapitalizacijo banke Eurobank, SA.34825, UL C 359, 21.11.2012, str. 31, in o zavezi HFSF za dokapitalizacijo banke Piraeus Bank, SA.34826, UL C 359, 21.11.2012, str. 43.

⁽⁶⁰⁾ Glej opombo 7.

4.3 Obstoje pomoči

- (91) Kot je navedeno v členu 107(1) Pogodbe, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami, razen če Pogodba določa drugače.
- (92) Belgija in družba ARCO trdita, da bi se morala Komisija pri proučitvi, ali je ARCO prejela državno pomoč, opreti na svojo drugo odločbo, in sicer na tisto v zadevi Ethias ⁽⁶¹⁾. Vendar je državna pomoč objektivni pojem, ki je opredeljen v Pogodbi. Da bi se ukrep označil za državno pomoč, mora izpolnjevati naslednja štiri (kumulativna) merila državne pomoči: (i) ukrep mora dodeliti država ali pa mora biti zagotovljen iz državnih sredstev, (ii) upravičencu do pomoči mora dajati selektivno prednost, (iii) izkrivljati mora konkurenco oziroma bi lahko izkrivljala konkurenco ter (iv) prizadeti mora trgovino med državami članicami.
- (93) Komisija mora proučiti, ali so navedena merila izpolnjena, in bo to storila v uvodnih izjavah od 94 do 110.

Državna sredstva

- (94) Komisija mora proučiti, ali se združna jamstvena shema financira z državnimi sredstvi in ali jo je mogoče pripisati državi.
- (95) V skladu z ustaljeno sodno prakso ⁽⁶²⁾ so vsa denarna sredstva, ki jih lahko javni organi dejansko uporabijo za podporo podjetjem, ne glede na to, ali ta sredstva spadajo v trajno premoženje javnih organov, zajeta v členu 107(1) Pogodbe, če ostanejo pod stalnim državnim nadzorom in so torej na voljo pristojnim državnim organom.
- (96) Ukrep pomeni državno pomoč, zlasti če sredstva izvirajo iz prispevkov, ki jih predpisuje zakonodaja države, ter če se ta sredstva upravljajo in porazdelijo v skladu z določbami navedene zakonodaje, tudi če jih uporabljajo nedržavne institucije. Status organa ali podjetja, ki dodeli zadevno pomoč, se ne šteje za odločilni dejavnik za uporabo pravil o državni pomoči.
- (97) Komisija v zvezi z organizacijo združne jamstvene sheme ugotavlja, da belgijska zakonodaja določa, kakšne prispevke morajo plačati udeleženci in kako bodo ta sredstva uporabljena. Zato se sredstva posebnega zaščitnega sklada štejejo za državna sredstva, tudi če so bila prvotno pridobljena iz zasebnih virov.
- (98) Poleg tega, če obstaja potreba po ukrepanju Depozitnega in konsignacijskega urada, bo vladni organ nakazal sredstva, potrebna za izplačila, ki bi jih moral izplačati posebni zaščitni sklad. Ta vidik združne jamstvene sheme v vsakem primeru ustvarja dovolj konkretno ekonomsko tveganje obremenitve proračuna države članice v zvezi z državnimi sredstvi, ki morajo biti na voljo za namene člena 107(1) Pogodbe ⁽⁶³⁾.
- (99) Glede odgovornosti Belgije za ukrep je jasno, da združne jamstvene sheme ni mogoče obravnavati kot prenos direktive o sistemih zajamčenih vlog. Direktiva o sistemih zajamčenih vlog določa le, da morajo države članice uvesti sistem zajamčenih vlog za vloge v kreditnih institucijah, in člen 2 navedene direktive izrecno določa, da so vsi instrumenti, ki spadajo pod opredelitev lastnih sredstev kreditnih institucij, izključeni iz vračila prek sistemov zajamčenih vlog. Če se država članica odloči vzpostaviti druge jamstvene sisteme vračil za druge finančne

⁽⁶¹⁾ Kot je opisano v uvodnih izjavah 56 in 63.

⁽⁶²⁾ Glej zadevo C-262/12, Vent de Colère, ZOdl. 2013, str. I-0000, točka 21, in zadevo T-358/94, Air France proti Komisiji, Recueil 1996, str. II-2109, točke od 63 do 69.

⁽⁶³⁾ Glej zadevo C-279/08 P, Komisija proti Nizozemski, ZOdl. 2011, str. I-7671, točka 111.

produkte, ta odločitev ne izhaja iz zakonodaje Unije, ampak pomeni pobudo same države članice ⁽⁶⁴⁾. Komisija ugotavlja tudi, da se Belgija sklicuje na odškodninsko shemo za vlagatelje, vendar ta primerjava ni pomembna, saj odškodninske sheme za vlagatelje niso namenjene kritju naložbenih tveganj. Kot je bilo pojasnjeno že v uvodni izjavi 21, so odškodninske sheme za vlagatelje namenjene zgolj za primere, ko investicijsko podjetje ni sposobno vrniti sredstev, ki pripadajo vlagatelju, na primer zaradi goljufije ali težav s sistemi podjetja.

Selektivna prednost

- (100) Komisija ugotavlja, da je združna jamstvena shema družbi ARCO prinesla koristi. Sodišče je priznalo, da lahko podjetja pridobijo prednost v obliki lažjega dostopa do kapitala, če ukrep države članice, sprejet v korist vlagateljev, poveča njihovo pripravljenost za vlaganje denarja v določeno skupino ciljnih podjetij za naložbe ⁽⁶⁵⁾. Obravnavani ukrep je subjektom v skupini ARCO pomagal ohraniti obstoječi kapital, saj je njihove obstoječe delničarje prepričal, naj ne izstopijo iz teh finančnih zadrug ⁽⁶⁶⁾, kar je v negotovih razmerah na trgu, značilnih za obdobje takoj po stečaju banke Lehman Brothers, pomenilo zelo pomembno prednost. Dejstvo, da je skupina ARCO 21. januarja 2009 na svoji spletni strani objavila sporočilo belgijske vlade za javnost, da bi pomirila svoje delničarje, jasno kaže, da je bila možnost skupine ARCO, da pomiri vlagatelje, zanjo velika prednost. V zvezi s tem Komisija ugotavlja, da je bilo v prospektu družbe ARCOPAR, izdanem poleti 2008 ⁽⁶⁷⁾, omenjeno tveganje izstopa posameznih delničarjev iz finančne zadruge ⁽⁶⁸⁾, ⁽⁶⁹⁾.
- (101) Ukrep je tudi očitno selektiven. Uporablja se samo za imetnike delnic finančnih zadrug in ne za imetnike naložbenih produktov, ki so jih izdala konkurenčna podjetja. Zato udeleženci na finančnih trgih, ki nudijo konzervativne obvezniške sklade, sklade denarnega trga ali jamstvene vzajemne sklade, svojim strankam niso mogli ponuditi podobnega jamstva. Belgija trdi, da so posamezne delnice finančnih zadrug v bistvu podobne vlogam ⁽⁷⁰⁾. Vendar se veliko elementov, na katere se je sklicevala Belgija, ne nanaša na finančne zadruge, ampak na zadruge na splošno. Poleg tega opis delnic finančnih zadrug, ki ga je podala Belgija, ne vsebuje pomembnih informacij, kot so tveganja, povezana z vlaganjem v te instrumente ⁽⁷¹⁾, ki niso značilna za vloge.
- (102) Selektivnost ukrepa je jasna tudi, če obravnavo finančnih zadrug primerjamo z obravnavo drugih priznanih nefinančnih zadrug. Belgija se je pri zagovarjanju posebne obravnave posameznih delničarjev finančnih zadrug oprla na zadevo Paint Graphos. Predhodna odločba v zadevi Paint Graphos se nanaša na predložitveni sklep italijanskega sodišča, ki je želelo izvedeti, ali se lahko davčne ugodnosti, ki jih uživajo proizvodne in delovne zadruge, štejejo za državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe. Sodišče je v svoji sodbi odločilo, da je treba davčno ugodnost presoditi na podlagi štirih kumulativnih meril državne pomoči, in podalo podrobnejša navodila predvsem o tem, kako presoditi, ali taka davčna ugodnost pomeni selektivno prednost ⁽⁷²⁾. Sodišče je menilo, da je treba ugotoviti, (i) ali bi lahko značilnosti davčnega sistema upravičile tako davčno ugodnost ⁽⁷³⁾, (ii) ali se uporabljajo ustrezni postopki nadzora in spremljanja ⁽⁷⁴⁾ ter (iii) ali je bila davčna ugodnost sorazmerna in ni preseгла najnižje potrebne stopnje ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ V zvezi s tem glej zadevo C-460/07, Puffer, ZOdl. 2009, str. I-3251, točke od 69 do 71, in zadevo T-351/02, Deutsche Bahn proti Komisiji, ZOdl. 2006, str. II-1047, točke od 99 do 104.

⁽⁶⁵⁾ Zadeva C-156/98, Nemčija proti Komisiji, Recueil 2000, str. I-6857, točki 26 in 27, ter zadeva C-382/99, Nizozemska proti Komisiji, Recueil 2002, str. I-5163, točke 38 in od 60 do 66. Glej tudi zadevo T-445/05, Associazione italiana del risparmio gestito in Fineco Asset Management proti Komisiji, ZOdl. 2009, str. II-289, točka 131.

⁽⁶⁶⁾ Glej tudi izjave sedanjega belgijskega ministra za finance, objavljene v reviji Trends in citirane v opombi 7.

⁽⁶⁷⁾ Glej opombo 39.

⁽⁶⁸⁾ Glej uvodno izjavo 44.

⁽⁶⁹⁾ Poleg tega je ukrep skupini ARCO dal prednost v smislu, da bi lahko združno jamstveno shemo uporabila za privabljanje novega kapitala, čeprav Komisija priznava, da ARCO od 10. oktobra 2008 ni izkoristila te možnosti. Nasprotno so druge finančne zadruge, kot sta ArgenCo in Lanbokas/Agricaisse, izrecno izrazile odklonilno stališče do združne jamstvene sheme, kot je opisano v opombi 12, čeprav so pridobile nov kapital.

⁽⁷⁰⁾ Glej uvodno izjavo 60, v kateri so opisane lastnosti, ki so po mnenju Belgije ključne značilnosti posameznih delnic finančnih zadrug.

⁽⁷¹⁾ Zlasti iz uvodne izjave 44 je razvidno, da imajo delničarji družbe ARCO v lasti naložbo, ki temelji na sposojenem kapitalu, vložnem v sredstva, za katera je značilno tveganje za eno samo izpostavljenost (tj. Dexia).

⁽⁷²⁾ Glej točke od 48 do 76 navedene sodbe.

⁽⁷³⁾ Točke od 67 do 73 navedene sodbe.

⁽⁷⁴⁾ Točka 74 navedene sodbe.

⁽⁷⁵⁾ Točki 75 in 76 navedene sodbe.

- (103) Komisija meni, da argumenta Belgije ni mogoče upoštevati, saj se narava prednosti, ki jo zagotavlja obravnavani ukrep, bistveno razlikuje od tiste, ki jo je Sodišče proučilo v zadevi Paint Graphos. Ukrep, ki ga je uvedla Belgija, vključuje zagotovitev pozitivne ugodnosti in ne oprostitve plačila davčne obremenitve ali obveznosti plačila dajatve. Zato za ukrep ni mogoče uporabiti standardne tridelne analize, ki so jo sodišča Unije odobrila za proučitev, ali je davčna ugodnost ali oprostitvev plačila dajatve selektivna.
- (104) Tudi če bi se za obravnavani ukrep uporabila analiza iz zadeve Paint Graphos, so posebnosti ukrepa take, da bi v vsakem primeru ostal selektiven.
- (105) Komisija najprej opozarja, da se zadeva Paint Graphos nanaša na vse proizvodne in delovne zadruga in ne na relativno majhen podsektor, kot so finančne zadruga. Če bi morale biti „prave“ zadruga res deležne posebne obravnave, kot trdi Belgija, bi se morala ta posebna obravnava uporabljati za vse priznane zadruga. Omejena osredotočenost ukrepa na finančne zadruga torej sama po sebi zadostuje za ugotovitev, da je ukrep selektiven.
- (106) Poleg tega Komisija ugotavlja, da se glede na mnenje Belgije zdi, da so si finančne zadruga od 10. oktobra 2008 zaslužile dodatne privilegije. Ugotavlja, da so bile priznane zadruga pred navedenim datumom deležne neke vrste ugodne obravnave zaradi svojega posebnega statusa, in sicer v obliki oprostitve pri viru odtegnjenega davka ⁽⁷⁶⁾. Komisija v tem sklepu ne odloča, ali je navedena davčna ugodnost sorazmerna, meni pa, da 10. oktobra 2008 ni bilo nobenega razloga za nenadno uvedbo dodatnega nadomestila ali zaščite za družbe s statusom finančne zadruga.
- (107) Nazadnje, tudi če bi Komisija v skladu s predlogom Belgije opravila analizo iz zadeve Paint Graphos, meni, da zagotovitve 100-odstotnega jamstva posameznim delničarjem skupine ARCO (tj. del (i) analize iz zadeve Paint Graphos), katere članice so bile družbe z omejeno odgovornostjo, ni mogoče upravičiti. Zaradi narave takih družb, kot jo določajo splošna pravila belgijskega prava gospodarskih družb, bi se morali posamezni delničarji skupine ARCO zavedati, da bi lahko v primeru likvidacije izgubili ves svoj kapital ⁽⁷⁷⁾. Poleg tega 100-odstotna zaščita vsega kapitala, ki so ga vpisali posamezni delničarji finančnih zadrug, ni sorazmeren ukrep (del (iii) analize iz zadeve Paint Graphos), saj bi bili ti delničarji zaščiteni pred vsakim tveganjem, kar bi podjetjem, katerih delnice imajo v lasti, prineslo neupravičeno prednost ⁽⁷⁸⁾.

Izkrivljanje konkurence in vpliv na trgovino med državami članicami

- (108) Zadržna jamstvena shema finančnim zadrugam daje prednost, ki je drugi ponudniki naložbenih produktov za male vlagatelje in druge priznane nefinančne zadruga nimajo. Zaradi ukrepa je lahko družba ARCO dlje časa ohranila svoj tržni delež. Ni utrpela odliva kapitala ali pa je do odliva prišlo pozneje in je bil manjši, kot bi bil v odsotnosti ukrepa. Zato kapital, ki bi bil sicer na voljo za naložbe, ni bil na voljo ostalim ponudnikom, ki so morali tekmovati na podlagi kakovosti svojih storitev in niso mogli računati na zadržno jamstveno shemo. Zato zadržna jamstvena shema izkrivlja konkurenco ⁽⁷⁹⁾.
- (109) Če država članica podjetju dodeli pomoč, se lahko zato notranja dejavnost ohrani ali poveča, s tem pa se zmanjšajo možnosti podjetij s sedežem v drugih državah članicah za (nadaljnje) uveljavljanje na trgu ⁽⁸⁰⁾. Na belgijskem trgu posluje veliko mednarodnih ponudnikov naložbenih produktov, zato ukrep nedvomno vpliva na trgovino v Uniji.

⁽⁷⁶⁾ Glej uvodno izjavo 26.

⁽⁷⁷⁾ Glej povzetek v uvodni izjavi 44, kjer so dejavniki tveganja opisani na podlagi prospekta za delnice družbe ARCOPAR, izdane poleti 2008.

⁽⁷⁸⁾ Ker analiza v uvodni izjavi 107 zadostuje za dokaz, da zadržna jamstvena shema ne izpolnjuje meril, opisanih v zadevi Paint Graphos, Komisiji v tem sklepu ni treba odločiti glede vprašanja, ali se uporabljajo ustrezni postopki nadzora in spremljanja za preprečitev, da gospodarski subjekti izbirajo in spreminjajo svojo posebno pravno obliko samo zato, da bi lahko izkoristili določene koristi, ki jih uživa zadevna vrsta podjetja (del (ii) analize iz zadeve Paint Graphos).

⁽⁷⁹⁾ Za podobno analizo glej ugotovitve Sodišča v zadevi C-156/98, Nemčija proti Komisiji, Recueil 2000, str. I-6857, točke od 29 do 31.

⁽⁸⁰⁾ Glej zadevo C-197/11, Libert in drugi, ZOdl. 2013, str. I-0000, točke od 76 do 79.

Sklepne ugotovitve

- (110) Na podlagi analize iz uvodnih izjav od 91 do 109 Komisija ugotavlja, da zadržna jamstvena shema vključuje državna sredstva, pomeni selektivno prednost za družbo ARCO, izkrivlja konkurenco in vpliva na trgovino znotraj Unije, zato izpolnjuje vsa merila državne pomoči. Vsi navedeni elementi so bili prisotni najpozneje takrat, ko je bil sprejet kraljevi odlok z dne 10. oktobra 2011, vendar je prednost, ki jo je ustvaril ukrep, obstajala že od 10. oktobra 2008, ko so belgijski organi objavili sporočilo o uvedbi tega ukrepa. Pri proučitvi združljivosti pomoči in po potrebi izterjavi od njenih upravičencev je treba upoštevati celotni znesek pomoči.

4.4 Združljivost pomoči

- (111) Po ugotovitvi, da je zadržna jamstvena shema državna pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe, mora Komisija ugotoviti, ali je mogoče pomoč opredeliti kot združljivo z notranjim trgovom.
- (112) Člen 107(1) Pogodbe določa, da je državna pomoč, ki je nezdružljiva z notranjim trgovom, prepovedana, razen če Pogodba določa drugače. V odstavkih (2) in (3) člena 107 Pogodbe sta nato opredeljeni dve kategoriji združljive pomoči.
- (113) V členu 107(2) Pogodbe so naštetje kategorije državne pomoči, ki so samodejno izvzete iz prepovedi, vendar zadržna jamstvena shema ne spada v nobeno izmed teh kategorij.
- (114) Člen 107(3) Pogodbe zajema več kategorij pomoči, ki se lahko štejejo za združljive z notranjim trgovom. Teoretično bi se lahko uporabil pododstavek (b) ali (c) člena 107(3) Pogodbe.
- (115) V zvezi s členom 107(3)(c) Pogodbe je Komisija v smernicah pojasnila, kako bo za nekatere vrste pomoči uporabljala izjemo, določeno v navedeni določbi. Vendar Komisija ugotavlja, da ukrep ne ustreza nobeni vrsti pomoči, zajeti v navedenih smernicah. Poleg tega Belgija in ARCO nista navedle nobenih informacij o cilju v skupnem interesu v smislu navedene določbe. Zato bi morala Komisija morebitno združljivost ukrepa proučiti samo na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe.
- (116) V zvezi s členom 107(3)(b) Pogodbe Komisija ugotavlja, da Belgija trdi, da bi morala Komisija, če bo ugotovila, da zadržna jamstvena shema vključuje državno pomoč, ta ukrep oceniti na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe. V skladu z navedeno določbo se lahko pomoč razglasi za združljivo z notranjim trgovom, če je potrebna za odpravo resne motnje v gospodarstvu države članice.
- (117) Vendar člen 107(3)(b) Pogodbe zahteva ožjo razlago pojma resna motnja v gospodarstvu države članice. Zadevna motnja mora prizadeti celotno gospodarstvo države članice in ne le gospodarstva ene od njenih regij ali delov ozemlja ⁽⁸¹⁾.
- (118) Ko je finančna kriza jeseni 2008 dosegla svoj prvi vrhunec, je Komisija v svojem sporočilu o bančništvu iz leta 2008 sklenila, da bo člen 107(3)(b) Pogodbe na voljo za presojo ukrepov državne pomoči, namenjenih reševanju težav finančnih institucij ⁽⁸²⁾.

⁽⁸¹⁾ Glej združeni zadevi T-132/96 in T-143/96, Freistaat Sachsen, Volkswagen AG in Volkswagen Sachen GmbH proti Komisiji, Recueil 1999, str. II-3663, točka 167.

⁽⁸²⁾ Hkrati je Komisija v točki (11) sporočila o bančništvu iz leta 2008 dodala, da se člen 107(3)(b) Pogodbe takrat ne bi smel na splošno uporabljati zunaj finančnega sektorja.

- (119) Komisija je na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe razvila tudi začasni okvir Unije za uporabo zunaj finančnega sektorja za ukrepe državnih pomoči v podporo dostopu do financiranja ob trenutni finančni in gospodarski krizi (v nadaljnjem besedilu: začasni okvir) ⁽⁸³⁾. Vendar se ta okvir ne uporablja za obravnavani ukrep. Namesto tega se osredotoča na realno gospodarstvo, in sicer državam članicam omogoča, da sprejmejo ustrezne ukrepe za izboljšanje dostopa do financiranja za podjetja, ki so pripravljena vlagati v času finančne krize, ko je bančno financiranje bolj omejeno. Težave družbe ARCO niso povezane s pomanjkanjem bančnega financiranja, ampak s sredstvi (tj. delnicami Dexie), katerih vrednost je bilo treba popraviti navzdol. Poleg tega združna jamstvena shema, ki zagotavlja 100-odstotno jamstvo za instrumente v obliki obveznosti, ni zajeta v nobeni od vrst pomoči, obravnavanih v navedenem okviru pod naslovom 4.3.
- (120) Finančne zadrage niso finančne institucije v smislu sporočila o bančništvu iz leta 2008 ⁽⁸⁴⁾, zato bo treba pomoč oceniti neposredno na podlagi Pogodbe. Da bi ukrep izpolnjeval splošna merila za združljivost iz člena 107(3) Pogodbe, mora izpolnjevati naslednje pogoje ⁽⁸⁵⁾:
- (a) *Primernost*: pomoč mora biti ustrezno usmerjena, da se lahko učinkovito doseže cilj odprave resne motnje v gospodarstvu. Ukrep ne bi bil združljiv, če ne bi bil primeren za odpravo motnje;
 - (b) *Potrebnost*: znesek in oblika ukrepa pomoči morata biti potrebna za doseganje cilja. Torej mora biti pomoč omejena na najmanjši znesek, potreben za doseganje cilja, njena oblika pa mora biti najprimernejša za odpravo motnje;
 - (c) *Sorazmernost*: pozitivni učinki ukrepa morajo biti ustrezno uravnoteženi z izkrivljanjem konkurence, da se izkrivljanje čim bolj omeji in se s tem doseže cilj ukrepa.
- (121) Kar zadeva primernost ukrepa, Komisija ugotavlja, da se vpliv finančnih zadrug na širše gospodarstvo bistveno razlikuje od vpliva tradicionalnih bank, ki so izpostavljene tveganju množičnega dvigovanja bančnih vlog. Če bi se vsi imetniki bančnih vlog hkrati odločili za dvig svojega denarja, bi morala banka v kratkem času odprodati vsa svoja likvidna sredstva (s čimer bi sprožila hitro razprodajo premoženja), kar bi negativno vplivalo na zagotavljanje posojil realnemu gospodarstvu in morda povzročilo tudi padec cen sredstev. Finančne zadrage pa ne zagotavljajo posojil realnemu gospodarstvu. Imajo tudi zakonsko pravico, da omejijo izstopo ⁽⁸⁶⁾, zato se lahko načeloma izognejo kakršni koli neobvladljivi odprodaji premoženja. Zadnji element poudarja pomembno razliko med sistemskimi učinki vlog in delnic zadrug.
- (122) Jasno je tudi, da so delničarji finančne zadrage s pravnega vidika delničarji družbe z omejeno odgovornostjo. Zaradi tega statusa so posamezni delničarji finančnih zadrug v pravnem smislu izpostavljeni tveganju delne ali celotne izgube svojega začetnega vloženega kapitala. Komisija je v zvezi s tem seznanjena tudi z dejstvom, da guverner banke NBB ni potrdil, da so delnice finančnih zadrug podobne hranilnim vlogam v kreditni instituciji ⁽⁸⁷⁾.
- (123) Komisija poleg tega ugotavlja, da imajo posamezni delničarji finančnih zadrug v primerjavi z imetniki hranilnih vlog v kreditni instituciji zelo drugačen položaj v kaskadni strukturi ⁽⁸⁸⁾ v primeru likvidacije ali stečaja teh subjektov. Kreditne institucije so regulirani subjekti, za katere regulativni organi zagotovijo, da je za njih na voljo določen znesek kapitala. Ta kapital je prva rezerva za primer likvidacije ali stečaja. Delničarji finančnih zadrug pa niso deležni take zaščite. V primeru likvidacije ali stečaja so prvi, ki utrpijo posledice.
- (124) Komisija na podlagi argumentov, razvitih v uvodnih izjavah od 121 to 123, ugotavlja, da združna jamstvena shema zgolj štiti finančne zadrage in njihove posamezne delničarje pred posledicami njihovih preteklih naložb. Vendar ni primeren ukrep za preprečitev resne motnje v belgijskem gospodarstvu.

⁽⁸³⁾ UL C 83, 7.4.2009, str. 1.

⁽⁸⁴⁾ Dejavnosti finančnih institucij vključujejo na primer tiste iz Priloge I Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, UL L 177, 30.6.2006, str. 1.

⁽⁸⁵⁾ Glej zadevo 730/79, Philip Morris, Recueil 1980, str. 2671.

⁽⁸⁶⁾ Glej uvodno izjavo 41.

⁽⁸⁷⁾ Kot je navedeno v uvodni izjavi 13.

⁽⁸⁸⁾ Ko gre družba v stečaj, imetniki obveznosti izgubijo svojo izpostavljenost glede na njihovo prednost pri poplačilu v strukturi obveznosti. Ta postopek se imenuje kaskadna struktura.

- (125) Glede vprašanja, ali je ukrep potreben, Komisija opozarja, da je Belgija že sprejela obsežne ukrepe za preprečitev motenj v svojem gospodarstvu. Uvedla je že druge ukrepe za stabilizacijo belgijskega finančnega sistema, zlasti bank in drugih finančnih institucij, v katere so vlagale finančne zadrage. Belgijski sistem zajamčenih vlog je zagotavljal zaščito za vloge v višini do 100 000 EUR in Belgija je družbam Fortis, KBC, Dexia in Ethias pomagala z ukrepi dokapitalizacije, ukrepi za likvidnost, ukrepi za oslABLJENA sredstva in začasnimi ukrepi. Komisija ugotavlja, da v primeru finančnih zadrug, ki so v končni fazi družbe z omejeno odgovornostjo, ni bilo potrebe po zaščiti nekaj posameznih delničarjev.
- (126) Kar zadeva pismo guvernerja banke NBB, ki ga je omenila Belgija, Komisija ugotavlja, da je bilo poslano oktobra 2011, kar je dolgo po 10. oktobru 2008, ko je bil napovedan ukrep. Poleg tega v pismu ni navedeno, da je ukrep potreben za preprečitev resne motnje v belgijskem gospodarstvu. Omenjeno je le, da bi ukrep omogočil⁽⁸⁹⁾ omejitve negativnih učinkov (sistemske) krize. Komisija v zvezi s pismom odbora za finančno stabilnost ugotavlja, da samo obravnava povečano kritje sistema zajamčenih vlog in uvedbo sistema jamstev za zavarovalniške produkte „kategorije 21“.
- (127) Kar zadeva sorazmernost ukrepa, Komisija ugotavlja, da struktura ukrepa ne zagotavlja zadostne zaščite pred napačno izbiro⁽⁹⁰⁾. Prostovoljna narava zadružne jamstvene sheme skupaj z očitno odsotnostjo preverjanja sposobnosti preživetja spodbuja k vstopu v shemo šele, ko je jasno, da bo jamstvo mogoče uveljaviti. Zato lahko upravičenec uporabi jamstvo in se hkrati v veliki meri izogne plačilu zanj do zadnjega trenutka pred likvidacijo.
- (128) Komisija meni tudi, da zadružna jamstvena shema povzroča neupravičeno izkrivljanje normalnega delovanja trga. Ukrep je družbi ARCO omogočil, da zaščiti svoj položaj na trgu maloprodajnih finančnih produktov, kar je negativno vplivalo ali bi lahko negativno vplivalo na tržne deleže in dobičkonosnost konkurentov družbe, ki niso mogli računati na zadružno jamstveno shemo.
- (129) Ukrepa ni mogoče šteti za združljivega z notranjim trgov, saj ni primeren, potreben ali sorazmeren za namene člena 107(3)(b) Pogodbe in ne spada na področje uporabe nobene druge določbe o združljivosti državne pomoči.

4.5 Izračun pomoči

- (130) Kar zadeva izračun pomoči, ki jo mora ARCO vrniti, Komisija upošteva naslednje parametre in dejstva⁽⁹¹⁾:

- najvišjo raven odliva kapitala, ki je določena v statutu družbe ARCO in je omejena na 10 % celotnega kapitala ali 10 % delničarske baze družbe⁽⁹²⁾,
- dejstvo, da zadružna jamstvena shema zagotavlja jamstvo samo za posamezne delničarje,
- posebno zasnovo zadružne jamstvene sheme, ki je po eni strani prostovoljna, torej so se lahko finančne zadrage same odločile, ali bodo v njej sodelovale, po drugi strani pa je celo finančnim zadrugam, pri katerih je bilo tveganje stečaja ali likvidacije visoko, omogočila, da zaprosijo za sodelovanje v shemi (kar se je zgodilo, ko so skupščine družb ARCOFIN, ARCOPAR in ARCOPLUS 8. decembra 2011, tj. kmalu po njihovem sprejetju v shemo, odobrile predloge svojih izvršilnih odborov za prostovoljno likvidacijo),

⁽⁸⁹⁾ Komisija ugotavlja, da je v pismu res uporabljen pogojnik „permettrait“ in ne odločnejši prihodnjik „permettra“.

⁽⁹⁰⁾ Glej tudi pripombe iz pisma guvernerja banke NBB v uvodni izjavi 13.

⁽⁹¹⁾ Komisija je zaradi poenostavitve razvila model za eno obdobje, ki predpostavlja, da lahko delničarji izstopijo samo v tem enem obdobju. To je previdna predpostavka.

⁽⁹²⁾ Glej opombo 40.

- dejstvo, da je bila družba ARCO pred likvidacijo dolgo časa v slabem finančnem položaju, ker je, kot je opisano v uvodnih izjavah 38, 44 in 82, veliko sredstev vložila v delnice Dexie, ki so jo morale belgijska, francoska in luksemburška vlada jeseni 2008 rešiti pred stečajem, posledica tega pa je bila, da je vsak večji padec vrednosti delnic Dexie še vedno negativno vplival na finančni položaj družbe ARCO, zlasti zato, ker je družba okrepila svoje sodelovanje pri reševanju Dexie s prevzemom dolga, ter
- dejstvo, da je družba ARCO leta 2011 plačala vstopno pristojbino in letno jamstveno premijo.
- (131) Prednost, ki jo je pridobila družba ARCO, je bila zaščita pred odlivom kapitala, ki bi ga družba sicer lahko ustavila le z uporabo določb svojega statuta, ko bi izgubila 10 % ⁽⁹³⁾ svojega kapitala ali 10 % svoje delničarske baze. Tako obsežen odliv bi se verjetno začel takoj, ko bi družba ARCO objektivno postala prezadolžena ali bi se v zvezi z njo začel stečajni ali likvidacijski postopek, v bolj subjektivnem smislu, na primer v nekaterih drugih primerih množičnega dvigovanja bančnih vlog ⁽⁹⁴⁾, pa takoj, ko bi njeni delničarji opazili, da ARCO ni več varna naložba, na primer zaradi njene močne izpostavljenosti finančnemu položaju Dexie in njeni tržni vrednosti.
- (132) Komisija je pri izračunu pomoči, ki jo je prejela družba ARCO, uporabila previden ⁽⁹⁵⁾ pristop in upoštevala morebitni odliv za obdobje enega leta namesto več obdobj. Na tej podlagi bi moral izračun zajeti najmanjše učinke združne jamstvene sheme, čeprav bi se lahko v resnici družba ARCO zaradi jamstva tudi večkrat izognila največjemu odlivu delničarjev in kapitala. V skladu s statutom bi lahko družba ARCO ustavila odliv kapitala, če bi izgubila 10 % kapitala ali 10 % delničarske baze. Komisija pri izračunu zneska pomoči domneva, da bi družba ARCO izmed navedenih možnosti izbrala tisto, ki je učinkovitejša, in sicer možnost, ki bi ohranila več kapitala. Pri možnosti, ki je povezana z odlivom delničarske baze, bo Komisija upoštevala najmanjše število posameznih delničarjev v obdobju, ko je nastala prednost (ki se začne 10. oktobra 2008), kar je še ena previdna predpostavka, navedenim delničarjem pa bo pripisala povprečni delež kapitala v ustreznem letu. Pri možnosti, povezani z odlivom kapitala, bo Komisija upoštevala tudi leto, ko je bil znesek kapitala najnižji.
- (133) Komisija upošteva tudi, da je bila prednost, pridobljena z ukrepom, delno zmanjšana zaradi dejstva, da je morala skupina ARCO, ki so jo sestavljale pravne osebe ARCOPAR, ARCOFIN in ARCOPLUS, plačati enkratno vstopno pristojbino in provizijo za jamstvo za eno leto, čeprav jih je plačala samo jeseni 2011, tik pred začetkom njene likvidacije.
- (134) Prednost, pridobljena zaradi ukrepa, je torej nižji znesek, ki izhaja iz naslednjih dveh izračunov: (a) 10 % kapitala iz leta, ko je bil znesek kapitala najnižji v obdobju od 10. oktobra 2008 do 8. decembra 2011, minus skupni znesek že plačanih pristojbin, in (b) 10 % najmanjšega števila delničarjev v obdobju od 10. oktobra 2008 do 8. decembra 2011, pomnoženo s povprečnim deležem kapitala na delničarja v istem letu, minus skupni znesek že plačanih pristojbin.
- (135) V absolutnem smislu se verjetnost, da bodo vlagatelji dvignili kapital, sčasoma povečuje, kar otežuje izračun obresti, ki jih je treba plačati za prejeto prednost. Da bi se omogočila popolna odprava prednosti, ki jo je pridobila družba ARCO, in se državi članici hkrati zagotovila učinkovita metoda za izračun obresti za vračilo ⁽⁹⁶⁾, Komisija meni, da je bila prednost v celoti na voljo vsaj od 8. decembra 2011, in zahteva, da se na zneske, ki jih je treba vrniti, od 8. decembra 2011 do datuma njihovega dejanskega vračila zaračunavajo obresti.
- (136) Da bi Komisija lahko preverila izračune pomoči, od Belgije zahteva, da ji predloži seznam, ki vsebuje podatke o številu delničarjev družb ARCOPAR, ARCOFIN in ARCOPLUS za obdobje od 10. oktobra 2008 do 8. decembra 2011, kot so bili evidentirani na koncu vsakega leta.

⁽⁹³⁾ Komisija ugotavlja, da bi lahko posamezni delničarji dvignili večji delež sredstev, če drugi delničarji družbe ARCO ne bi dvignili svojega denarja. Vendar je Komisija zaradi uporabe previdnega pristopa pri teh izračunih uporabila podatek 10 %.

⁽⁹⁴⁾ Primerjaj z zadevo Northern Rock, UL C 149, 1.7.2009, str. 16, ki se nanaša na tipičen primer banke, ki je v nedavni finančni krizi utrpela množično dvigovanje bančnih vlog.

⁽⁹⁵⁾ Tj. lahko podcenjuje pomoč.

⁽⁹⁶⁾ Glej zadevo C-403/10 P, Mediaset proti Komisiji, ZOdl. 2011, str. I-117*, objavljen povzetek, točki 126 in 127 ter tam navedena sodna praksa.

- (137) Belgijski organi v svojih dodatnih pripombah, ki so jih predložili več kot eno leto in pol po roku za predložitev pripomb o sklepu o začetku postopka, niso zagotovili nobenih novih informacij o vsebini zadeve. Trdijo, da Komisija ne sme prepovedati plačil jamstev, odobrenih posameznim delničarjem, od države ne sme zahtevati, da prekine plačila v okviru združne jamstvene sheme, in ne sme zahtevati vračila izvršenih plačil posameznim delničarjem v okviru navedene sheme.
- (138) Belgijski organi so v podporo svojim trditvam opozorili, da posamezni delničarji niso podjetja v smislu člena 107-(1) Pogodbe, in menili, da izplačilo jamstva posameznim delničarjem ne bi vplivalo na ARCO ali na verjetnost, da bo Belgija izterjala pomoč.
- (139) Komisija je v odgovor poudarila, da so bili zneski, ki jih je treba izterjati v skladu s tem sklepom, dejansko pomoč za družbo ARCO.
- (140) Komisija je dodala, da ugotovitev, da je pomoč, ki jo je dodelila država, na podlagi člena 108(2) Pogodbe nezdržljiva s skupnim trgov, zadostuje za upravičeno zahtevo, da država ukine to pomoč⁽⁹⁷⁾. Belgijski organi torej ne morejo trditi, da je prepoved izplačila jamstva, ki se šteje za nezdržljivo pomoč, v nasprotju z zakonodajo Unije.
- (141) Zato so morali upoštevati odredbo iz sklepa o začetku postopka, da morajo prekiniti izvajanje zadevnega ukrepa in ustaviti plačila v okviru sheme.
- (142) Zato je upravičena tudi zahteva, da se mora Belgija še naprej vzdržati kakršnih koli plačil v okviru ukrepa pomoči.

Sklepne ugotovitve

- (143) Komisija ugotavlja, da je združna jamstvena shema državna pomoč v korist družb ARCOPAR, ARCOFIN in ARCOPLUS, ki jo je Belgija nezakonito izvedla v nasprotju s členom 108(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Belgija bi morala razveljaviti zakonodajo, na kateri temelji združna jamstvena shema (zlasti zakon z dne 14. aprila 2009 in kraljevi odlok z dne 10. oktobra 2011), ter od družb ARCOPAR, ARCOFIN in ARCOPLUS zahtevati vračilo pomoči –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Jamstvena shema, ki jo je Belgija nezakonito in v nasprotju s členom 108(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije sprejela za finančne zadrage v skupini ARCO, zlasti za družbe ARCOFIN, ARCOPLUS in ARCOPAR, je nezdržljiva z notranjim trgov.

Člen 2

- Belgija od upravičencev izterja nezdržljivo pomoč iz člena 1 v višini nižjega zneska, ki izhaja iz naslednjih izračunov:
 - 10 % kapitala iz leta, ko je bil znesek kapitala najnižji v obdobju od 10. oktobra 2008 do 8. decembra 2011, minus skupni znesek že plačanih pristojbin, ali
 - 10 % najmanjšega števila delničarjev v obdobju od 10. oktobra 2008 do 8. decembra 2011, pomnoženih s povprečnim deležem kapitala na delničarja v istem letu, minus skupni znesek že plačanih pristojbin.
- Za zneske, ki jih je treba vrniti, se od 8. decembra 2011 do datuma njihovega dejanskega vračila zaračunavajo obresti.

⁽⁹⁷⁾ Glej sodbo Sodišča Evropskih skupnosti z dne 11. novembra 2011 v zadevi T-384/08, Elliniki Nafpigoataskevastiki in drugi proti Komisiji (ZOdl. 2011, stran II-380, točka 133).

3. Obresti se izračunajo z obrestnoobrestnim računom v skladu s poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES ⁽⁹⁸⁾.
4. Belgija se od datuma uradnega obvestila o tem sklepu še naprej vzdrži kakršnih koli plačil v okviru sheme iz člena 1.

Člen 3

1. Belgija ukine ukrep pomoči iz člena 1, saj je ukrep nezdružljiv z notranjim trgovom.
2. Vračilo pomoči iz člena 1 se izvede takoj in učinkovito.
3. Belgija zagotovi, da se ta sklep izvede v štirih mesecih od datuma uradnega obvestila o tem sklepu.

Člen 4

1. Belgija v dveh mesecih od datuma uradnega obvestila o tem sklepu Komisiji predloži naslednje informacije:
 - (a) podroben opis že sprejetih in načrtovanih ukrepov za uskladitev s tem sklepom;
 - (b) dokumente, ki dokazujejo, da se je od upravičenca zahtevalo vračilo pomoči.
2. Belgija obvešča Komisijo o napredku v zvezi s sprejetimi nacionalnimi ukrepi za izvajanje tega sklepa, dokler pomoč iz člena 1 ni v celoti povrnjena. Na zahtevo Komisije takoj predloži vse informacije o že sprejetih in načrtovanih ukrepih za uskladitev s tem sklepom. Zagotovi tudi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih za vračilo pomoči, ki so bili od upravičenca že izterjani.

Člen 5

Ta sklep je naslovljen na Kraljevino Belgijo.

V Bruslju, 3. julija 2014

Za Komisijo
Joaquín ALMUNIA
Podpredsednik

⁽⁹⁸⁾ ULL 140, 30.4.2004, str. 1.